

Knjižica sažetaka

Slavofraz 2018. "Frazeologija, učenje i poučavanje"

19. – 21. travnja
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Slavofraz 2018.

Organizacijski odbor

Željka Macan (Rijeka), predsjednica (zmacan@ffri.hr)

Sandra Jukić (Rijeka)

Mihaela Matešić (Rijeka)

Kristian Novak (Rijeka)

Marija Turk (Rijeka)

Sanja Zubčić (Rijeka)

Programski odbor:

Marija Turk (Rijeka), predsjednica (mturk@ffri.hr)

Branka Barčot (Zagreb)

Dejan Durić (Rijeka)

Željka Fink (Zagreb)

Mateja Jemec Tomazin (Ljubljana)

Vida Jesenšek (Maribor)

Erika Kržišnik (Ljubljana)

Željka Macan (Rijeka)

Valerij Mokienko (Sankt-Peterburg)

Heinrich Pfandl (Graz)

Katerina Veljanovska (Skoplje)

Ivana Vidović Bolt (Zagreb)

Karol Visinko (Rijeka)

Irena Vodopija Krstanović (Rijeka)

Sanja Zubčić (Rijeka)

Tajnica Skupa: Sandra Jukić (sandra.jukic@ffri.uniri.hr)

Idejno i grafičko rješenje: Luka Medak

Konferenciju su podržali: Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za kroatistiku, Riječka kroatistička škola, Turistička zajednica grada Rijeke, „Šta da?“

Kazalo

Melita Aleksa Varga, Hrisztalina Hrisztova-Gotthardt Towards a Croatian Paremiological Minimum / Optimum: A Work in Progress	1
Marinela Aleksovski Kako se pretvoriti u uho?	2
Branka Barčot, Tanja Milčić Arijadnina nit u ovladavanju frazemima na nastavi jezika	3
Agnieszka Będkowska-Kopczyk Phraseological units containing the lexical false friend frajer in Slavic languages: a lexico-semantic analysis with a pedagogical application	4
Jasminka Delova-Siljanova Фраземите во наставата: македонско-чешки паралели	5
Wolfgang Eismann Construction Grammar, Phraseology and Language Learning	6
Željka Fink Hrvatski i ruski frazemi sa sastavnicom <i>barut</i> (нопох)	7
Maja Glušac, Barbara Majdenić Frazemi s imenskom sastavnicom u okvirima teorije uljudnosti	8
Zbyněk Holub Regionální (popř. nářeční) frazeologie češtiny v kontextu výuky jazyka (s ohledem na nářeční situaci českého jihu).	9
Anita Hrnjak, Slavomira Ribarova Didaktički potencijal vizualne prezentacije frazema u poučavanju frazeologije	10
Danijela Huljenić Frazni glagoli u nastavi engleskoga kao stranoga jezika	11
Nelya Ivanova Персонафикация успеха и неуспеха в русских, болгарских и английских фразеологизмах	12
Nataša Jakop Razvijanja frazeološke kompetence s pomočjo e-slovarjev	13

Mateja Jemec Tomazin Vključevanje frazeologije v terminološke priročnike	14
Vida Jesenšek Frazeologija prvega in drugega/tujega jezika. S kontrastivnimi pristopi do sinergijskih učinkov v jezikovnem izobraževanju	15
Sandra Jukić <i>Kao u snu</i> ili poredbeni frazemi na Instagramu	16
Irina Karabulatova The expansion of the semantic meaning of the lexeme <i>mavr</i> 'Moor' in modern Russian	17
Linda Kirschbaum Prozesse der sekundären Phrasembildung: Die Entterminologisierung der phraseologischen Termini	18
Mira Krajnc Ivič Frazemi in stalne besedne zveze v horoskopu in malih oglasih – besedilnovrstni vidik	19
Erika Kržišnik Mesto frazeologije v pridobivanju in preverjanju znanja slovenščine kot neprvega jezika	20
Lilia Linnik On the Way to the Core: Most Common Motion Idioms in English and Ukrainian	21
Mijo Lončarić Frazeologija u kontaktnim štokavskim i kajkavskim bilogorsko-kalničkim govorima te učenje i poučavanje	22
Željka Macan, Tajana Rogina Frazeologija i emotikoni – što ih to veže i spaja?	23
Karin Marc Bratina Prek tujega k domačemu: učenje frazeologije v tujem jeziku ter ozaveščanje in utrjevanje frazeologije maternega jezika	24
Matej Meterc The age factor's influence on the familiarity of the paremiological units and on the paremiological competence of the Slovene speakers	25

Valerij Mokienko Славянское и неславянское в славянской фразеологии	26
Draženka Molnar, Vlatka Ivić Mastering Phraseological Units with Onomastic Components - <i>New York Minute</i> or <i>Slow Boat to China</i>?	27
Tetiana Nedaškowska Фразеологизмы с компонентами <i>глаз</i> и <i>сердце</i> в русской и украинской картинах мира (к проблеме адекватного перевода)	28
Galina Petrova Местоименни клитики във фразеологичната структура: функционална специфика (с оглед преподаването на български език като чужд)	29
Lesja Petrovska Фразеологія у викладанні близькоспоріднених мов	30
Heinrich Pfandl Словенские и русские фразеологизмы в восприятии австрийцев	31
Katarzyna Popova Лингвокултурологичен подход в обучението на фразеология (върху материал от полския език)	32
Ivan Rončević Phraseologismen in traditionellen zehnsilbigen Distichons in Slawonien	33
Diana Stolac Frazemi i tehnološki razvoj – od ptičje do dronske perspektive	34
Irena Szczepankowska Frazeologizmy jako składnik kompetencji komunikacyjnej uczestników dyskursu kapitalistycznego	35
Joanna Szerszunowicz On Phraseological Units Performing a Ludic Function from a Didactic Perspective	36
Natalija Ulčnik Frazeologija v e-gradivih za pouk slovenščine	37

Urška Valenčič Arh Igraje v pisani svet frazeologije	38
Katerina Veljanovska, Biljana Mirchevska-Bosheva Фразеологијата во учебниците по македонски јазик за странци	39
Ivana Vidović Bolt Frazemi – prevoditeljski kamen spoticanja	40
Tatjana Vučajnk, Emmerich Kelih Z besedami na jeziku (Problem izbora frazemov za dvojezični Slovensko-nemški tematski slovar: osnovno in razširjeno besedišče)	41

Melita Aleksa Varga

Hrisztalina Hrisztova-Gotthardt

Towards a Croatian Paremiological Minimum / Optimum: A Work in Progress

The present paper aims to discuss the current stand of the paremiology in Croatia, highlighting the most important researches that have been conducted so far and outlining the future research that is planned to be conducted with the goal of establishing the Croatian paremiological minimum and / or optimum. When discussing Croatian proverbs, several names have to be mentioned: Rupprecht S. Baur & Christoph Chlosta & Peter Grzybek (1996), Tvrtko Čubelić (1975), Peter Grzybek (1996 & 1997 & 1998), Josip Kekez (1984 & 1996), and Mario Meheš (2007). Regarding the Croatian paremiological minimum, apart from the data provided by Baur & Chlosta & Grzybek (1996) and Grzybek (1996 & 1997 & 1998) about twenty years ago, there has not been much useful information until an extensive research that started in 2014 (Aleksa Varga, Matovac 2016). The present paper will therefore provide a current research situation regarding the Croatian paremiological minimum, the possibilities of taking important steps in reaching the final goal, thus comparing them to the experience of researchers in other countries.

Uspostavljanje hrvatskoga paremiološkog minimuma / optimuma: Pregled trenutnoga stanja

U ovome se radu predstavlja trenutno stanje na polju paremiologije u Hrvatskoj, stavljajući naglasak ne samo na najvažnija istraživanja koja su do sada provedena već i na buduća istraživanja koja se planiraju provesti s ciljem utvrđivanja hrvatskoga paremiološkog minimuma i / ili optimuma. Kad se govori o hrvatskim poslovicama, treba spomenuti nekoliko imena: Rupprecht S. Baur & Christoph Chlosta & Peter Grzybek (1996), Tvrtko Čubelić (1975), Peter Grzybek (1996 i 1997 i 1998), Josip Kekez (1984 i 1996) i Mario Meheš (2007). Što se tiče hrvatskog paremiološkog minimuma, osim podataka koje su nam u svojim radovima ostavili Baur & Chlosta & Grzybek (1996) i Grzybek (1996. i 1997. i 1998.) prije dvadesetak godina, nisu postojale korisne informacije sve do opsežnog istraživanja koje je započelo 2014. godine (Aleksa Varga, Matovac 2016). Ovaj će rad stoga dati uvid u trenutno stanje u pogledu hrvatskoga paremiološkog minimuma, mogućnosti poduzimanja važnih koraka u postizanju konačnoga cilja, te ih isto tako usporediti s iskustvom ostalih istraživača u drugim zemljama.

Kako se pretvoriti u uho?

Frazemi su u priručnicima i udžbenicima za poučavanje hrvatskoga kao inojezičnog neizostavan dio nastave jer je ovladavanje frazemima važno kako za jezičnu tako i za međukulturalnu kompetenciju. Somatizmi ili somatski frazemi čine jednu od najbrojnijih skupina frazema u većini jezika pa tako i u hrvatskome. U knjizi „Hrvatski frazemi od glave do pete“ predmet su istraživanja hrvatski somatski frazemi, a u uvodnome dijelu ističe se činjenica da postoji malo hrvatskih radova koji se odnose na somatske frazeme, premda se mnogo teorijskih i praktičnih radova bavi različitim aspektima frazeološke tematike (v. Kovačević 2012).

U jednome od prethodnih istraživanja bavili smo se somatskim frazemima sa sastavnicom *usta i jezik*, a u ovome će se radu prikazati jedan od načina uvođenja frazeoloških sadržaja u nastavne materijale na primjeru somatskih frazema koji sadrže leksičku sastavnicu *uho*. Pritom će se posebna pažnja posvetiti poljskim i hrvatskim ekvivalentima odabranih frazema. Pokušat će se istražiti ujedno i problem prevođenja poljskih frazema s istim sastavnicama na hrvatski jezik. Dobiveni prijevodi bit će analizirani i predstavljeni u samome radu. Pritom treba napomenuti da rad ne obuhvaća sve frazeme hrvatskoga i poljskoga jezika s navedenom sastavnicom. Cilj ovoga priloga je prije svega olakšati i ubrzati proces poučavanja i usvajanja somatizama u hrvatskome kao inome te će stoga u završnome dijelu rada biti navedeno i nekoliko tipova nastavnih vježbi. Na kraju će se predstaviti i novi koncept udžbenika koji sadrži somatske frazeme i frazeološke izraze.

How do you turn into an ear?

In textbooks and guides for learning Croatian as a foreign language, idioms are essential to teaching because the mastering of idioms is important both for linguistic and intercultural competence. In most languages, somatisms and somatic idioms constitute one of the most numerous groups of idioms and Croatian is no exception. Somatic idioms are the subject of Barbara Kovačević's 2012 book *Hrvatski frazemi od glave do pete* (Croatian Idioms From Head to Toe), and the fact that there are few other Croatian works that have focussed on somatic idioms is emphasised in her introduction, even though plenty of theoretical and practical papers examine various aspects of phraseology.

In previous research, we have looked at somatic idioms with *mouth* and *tongue* as component parts, and in this paper we explore one of the ways in which phraseological elements can be introduced into teaching materials using the case study of somatic idioms that contain the lexical component *ear*. Special attention is given to equivalent idioms in Croatian and Polish. The problems that arise when translating between Polish and Croatian idioms with the same components is likewise presented. The translations that are acquired are analysed and presented in this paper. Nevertheless, it must be stressed that this paper does not endeavour to cover all of the many Croatian and Polish idioms that fall within this scope. The foremost aim of this paper is to facilitate an easier and quicker process of teaching and learning somatic idioms in Croatian and foreign languages, and so the final part of the paper presents several types of teaching exercises. Lastly, a new concept for textbooks is suggested, containing somatic idioms and idiomatic expressions.

Branka Barčot

Tanja Milčić

Arijadnina nit u ovladavanju frazemima na nastavi jezika

S obzirom na činjenicu da se frazeologija kao lingvistička disciplina počinje razvijati tek sredinom 20.st., jezikoslovci svoju pozornost najprije usmjeravaju na razna teorijska pitanja primjenjujući pri tome različite pristupe (primjerice, strukturalistički, kognitivni, lingvokulturološki). Posljedica toga jest činjenica da je frazeodidaktika postala najslabijom karikom frazeologije. Frazeološka kompetencija je jedan od najvećih izazova učenicima u procesu ovladavanja stranog jezika, ali ne samo njima nego i njihovim nastavnicima. Frazeodidaktika kao jedan od aspekata primijenjene frazeologije pomaže razviti te kompetencije i nudi nastavnicima i učenicima određene instrumente i načine za svladavanje frazeološke građe stranog jezika – ali i materinskog jezika. Za potrebe šire studije provedeno je pismeno anketiranje hrvatskih i austrijskih studenata. Cilj istraživanja jest empirijskim putem saznati poznaju li studenti (i ako da, u kojoj mjeri) frazeme s mitološkom sastavnicom te koriste li ih u materinskom jeziku. Anketa uključuje 30 frazema s mitološkom sastavnicom, a njome se ispituju značenje, kontekst upotrebe frazema i slika (asocijacija) koju taj frazem izaziva u govorniku. Podaci dobiveni u anketi analizirani su kvantitativno i kvalitativno. Za kvantitativnu obradu podataka koristili smo statistički softver SPSS, a za kvalitativnu obradu podataka – program Atlas.ti. U ovom radu će se predstaviti samo jedan dio ukupnih podataka. Na kraju će se ponuditi model za poučavanje frazema. Pri tome nam je uzor ruski dječji frazeološki rječnik *Uma palata* autorice J. Rogaljove.

Ariadne's thread in idiom acquisition in foreign language classrooms

Considering the fact that phraseology as a linguistic discipline started developing as late as the mid-twentieth century, linguists first directed their attention to various theoretical questions using different approaches (e. g. structuralist, cognitive, linguocultural approach). Consequently, phraseodidactics became the weakest link of phraseology. Phraseological competence is one of the biggest challenges for students today; and not only for them, but also for their teachers. As one of the aspects of applied phraseology, phraseodidactics helps both the teachers and the students develop these competences, and offers them certain instruments and ways of mastering idiomatic expressions of a foreign language, as well as their maternal language. As a part of a broader study, a survey was conducted in which Croatian and Austrian respondents completed paper-based questionnaires. The aim of our research is to use empirical methods in determining whether or not (and if yes, to what degree) the students are familiar with idioms containing a mythological component and do they use them in their maternal language. The questionnaire consists of 30 idioms with a mythological component and aims to gather data about meaning, context of idiom usage and the image (association) a speaker forms about a particular idiom. The acquired data was analyzed using quantitative and qualitative research methods. The quantitative data analysis was conducted using SPSS, a statistical software, whereas we used Atlas.ti, a qualitative data analysis software to carry out the qualitative research. In this paper we will present merely a portion of total data. In the end we will offer a model for teaching idioms, based on the Russian children's phraseological dictionary *Uma palata* by the author J. Rogaljova.

Agnieszka Będkowska-Kopczyk

Phraseological units containing the lexical false friend *frajer* in Slavic languages: a lexico-semantic analysis with a pedagogical application

This paper concerns Slavic phraseological units and collocations with the lexeme *frajer* which function most of all in informal speech and slang. According to the dictionaries, the word *frajer* bears different meanings and connotations across Slavic languages, and even in the same Slavic language. For instance, in Polish *frajer* refers to a naïve man (or a loser) and it has solely a pejorative meaning (e.g. *wyjść na frajera* ‘be on to a loser’). In Croatian, it can both have a pejorative (e.g. *ispao sam frajer* ‘be on to a loser’) and positive meaning (e.g. *strašan frajer* ‘a nice dude’). The latter meaning is also embedded in Slovenian (e.g. *postati pravi frajer* ‘to become a nice dude’). Both in Croatian and Slovenian *frajer* also refers to a male person who tries to behave in a relaxed way and who wants to be perceived as important (Cro. *misli da je neki frajer* ‘he thinks he is a cool guy’, Slo. *delati se frajerja* ‘he pretends to be a cool guy’). On this basis we can assume that the word *frajer* is a lexical false friend across Slavic languages. Such items represent a problem in foreign language teaching, especially when they occur in phraseology. Thus, this paper aims to: discuss etymology and semantic development of the lexeme *frajer* across Slavic languages, examine its meanings in phraseological units, and finally, reflect on how we can effectively acquaint language learners with these units in the course of teaching process.

Frazeologizmy z aproksymatem *frajer* w językach słowiańskich: analiza leksykograficzno-semantyczna z zastosowaniem w dydaktyce

Artykuł dotyczy słowiańskich jednostek frazeologicznych i kolokacji z leksem *frajer*, które funkcjonują przede wszystkim w komunikacji nieformalnej i slangu. Według słowników słowo *frajer* ma różne znaczenia i konotacje w językach słowiańskich, a nawet w tym samym języku słowiańskim. Na przykład w języku polskim rzeczownik ten oznacza naiwnego człowieka (lub nieudacznika) i ma wyłącznie pejoratywne znaczenie (np. *wyjść na frajera*). W języku chorwackim *frajer* może mieć zarówno znaczenie pejoratywne (np. *ispao sam frajer* ‘wyszedłem na nieudacznika’) i pozytywne (np. *strašan frajer* ‘super facet’). To ostatnie znaczenie jest również osadzone w języku słoweńskim (np. *postati pravi frajer* ‘stać się fajnym facetem/super gościem’). W określonych wyrażeniach zarówno w języku chorwackim jak i słoweńskim słowo to odnosi się również do mężczyzny, który próbuje zachowywać się w sposób wyluzowany i chce być postrzegany jako ważny (chorw. *misli da je neki frajer* ‘myśli, że jest super gościem’, słow. *delati se frajerja* ‘udaje super gościa’). Na tej podstawie możemy założyć, że słowo *frajer* jest aproksymatem leksykalnym w językach słowiańskich, co sprawia że również frazeologizmy z tym słowem mają różne znaczenia w obrębie języków słowiańskich. Leksemy tego typu stanowią wyzwanie w nauczaniu języków obcych, zwłaszcza gdy występują w frazeologii. Dlatego niniejszy artykuł ma na celu: omówienie etymologii i semantycznego rozwoju leksemu *frajer* w językach słowiańskich, analizę jego znaczeń w słowiańskich jednostkach frazeologicznych i zaproponowanie metody efektywnego wprowadzania tych jednostek w trakcie procesu nauczania języków słowiańskich.

Jasminka Delova-Siljanova

Фраземите во наставата: македонско-чешки паралели

Фразеологијата е како огледало на културата на народот. Нејзиното богатство како во македонскиот, така и во чешкиот јазик истовремено го одразува богатството на јазикот, начинот на мислење на народот и неговата културна основа. Во нашето претставување акцент ќе се стави на фраземите во наставата како битен сегмент во усвојувањето на странскиот јазик.

Phraseology in Language Learning and Teaching: Macedonian-Czech parallels

Phraseology is like a mirror of the peoples' culture. Its richness both in Macedonia and Czech language at the same time reflect the richness of the language, the way people think and its cultural basis. In our presentation we will stress the phraseology in Language Learning and Teaching as important segment in Foreign Language Acquisition.

Wolfgang Eismann

Construction Grammar, Phraseology and Language Learning

While supporters of "generative grammar" insist that, mainly in first but also in second language acquisition (L2a), there is a universal grammar and a general "faculty of language", supporters of "construction grammar" follow a usage-based theory of language acquisition. One of the main differences is the assumption of generative grammarians that there is a primitive universal set of syntactic categories, whereas construction grammar assumes that syntactic structures are symbolic units that combine a particular form with a particular meaning (Ellis 2015). Stefan Gries (2008) has shown that phraseologisms "undermine the modular organization of the linguistic system into a grammar and a lexicon". He has proven that the *symbolic unit* of "cognitive linguistics" and the *construction* of "construction grammar" meet the demands of the definition of *phraseologism* in a broad sense. And he has also shown that this definition is in accordance with the definition of *pattern* in "corpus linguistics". When followers of "construction grammar" like Nick Ellis (2013), agree with the structuralist tradition of Charles Fries (*English Pattern Practices: Establishing the Patterns as Habits*) and audolingual drills in second language learning, they seem to have no problems combining this pronounced behavioristic approach with the cognitive linguistic framework. This paper tries to demonstrate how "construction grammar" and "corpus linguistics" neglect the traditions of behaviorism in linguistics and language learning and to what extent it is possible for cognitive linguistics to provide better explanations for learning patterns, constructions and phraseologisms. Finally the question will be dealt with whether it is more useful, in some cases, in L2a to teach construction rules than constructions (patterns).

Konstruktionsgrammatik, Phraseologie und Sprachunterricht

Während Verfechter der "generativen Grammatik" davon ausgehen, dass es sowohl im Erst- als auch im Zweitspracherwerb eine universale Grammatik gibt und ein generelles "Sprachvermögen", vertreten Anhänger der "Konstruktionsgrammatik" eine gebrauchorientierte Theorie des Spracherwerbs. Einer der Hauptunterschiede ist die Annahme der generativen Grammatiker, dass es eine einfache universale Anzahl von syntaktischen Kategorien gibt, wohingegen die Konstruktionsgrammatik davon ausgeht, dass syntaktische Strukturen symbolische Einheiten sind, die eine bestimmte Form mit einer bestimmten Bedeutung verbinden (Ellis 2013). Stefan Gries (2008) hat gezeigt, dass "Phraseologismen die modulare Organisation des linguistischen Systems in Grammatik und Lexikon untergraben." Er hat nachgewiesen, dass die *symbolische Einheit* der "kognitiven Linguistik" und die *Konstruktion* der "konstruktiven Linguistik" den Erfordernissen der Definition eines *Phraseologismus* im weiten Sinne entsprechen. Und er hat auch gezeigt, dass diese Definition übereinstimmt mit der Definition des *pattern* in der "Korpuslinguistik". Wenn Anhänger der "Konstruktionsgrammatik" wie Nick Ellis sich in die strukturalistische Tradition von Charles Fries (*English Pattern Practices: Establishing the Patterns as Habits*) und die der audiolingualen Drills im Fremdspracherwerb stellen, scheinen sie keine Probleme zu haben, dieses ausgesprochen behavioristische Vorgehen im Rahmen der kognitiven Linguistik zu situieren. In dem Beitrag wird zu zeigen versucht, wie "Konstruktionsgrammatik" und "Korpuslinguistik" die Traditionen des Behaviorismus in der Linguistik und im Spracherwerb vernachlässigen und in welchem Ausmaß es für die "kognitive Linguistik" möglich ist, bessere Erklärungen für das Lernen von patterns, Konstruktionen und Phraseologismen zu geben. Zum Schluss wird der Frage nachgegangen, ob es nicht in einigen Fällen des Fremdspracherwerbs sinnvoller ist, Konstruktionsregeln statt Konstruktionen zu lernen.

Hrvatski i ruski frazemi sa sastavnicom *barut* (*порох*)

U radu se analizira malena skupina hrvatskih i ruskih frazema s komponentom *barut* (*порох*). Dio frazema ima jednaku strukturu i jednako ili blisko značenje pri čemu se oni odnose na semantičko polje rata, potencijalne opasnosti i zapaljivost (*omirisati barut, пороху не нюхал (не понюхал) кто; miriše na barut, пахнет (запахло) порохом; bačva (bure) baruta, пороховая бочка, бочка пороху; gori (gorilo je) kao barut što, вспыхивает (вспыхнуло, загорается, загорело, горит) как порох (порохом) что*). U obama se jezicima karakteristika suhoga predmeta uspoređuje s barutom (*suh kao barut, сухой как порох*). U ruskom pak jeziku, osim toga, frazemi s komponentom *порох* ulaze i u druga semantička polja te se odnose na burne emocionalne reakcije neke osobe (*взорваться / взрываться (вспыхнуть / вспыхивать) как порох, вспльчивый как порох*), na umne sposobnosti (*пороха не выдумает кто*), na stanje stalne pozornosti (*держат порох сухим*), snagu i mogućnost djelovanja (*есть еще порох в пороховницах у кого*). U radu se predlaže način obrade navedene skupine frazema na kolegiju Frazeologija ruskoga jezika koji pohađaju izvorni govornici hrvatskoga jezika. Takav se način rada može primijeniti i na druge skupine frazema hrvatskoga i ruskoga jezika s različitim semantičkim opsegom.

Croatian and Russian Idioms with the Component *barut* (*порох*)

The paper deals with a small group of Croatian and Russian idioms with the component *barut* (*порох*). Some of them have the same structure and the same or similar meaning. They are related to the semantic field of war, potential danger and flammability (*omirisati barut, пороху не нюхал (не понюхал) кто; miriše na barut, пахнет (запахло) порохом; bačva (bure) baruta, пороховая бочка, бочка пороху; gori (gorilo je) kao barut što, вспыхивает (вспыхнуло, загорается, загорело, горит) как порох (порохом) что*). The characteristic of a dry object is compared with the gunpowder in both languages (*suh kao barut, сухой как порох*). Nevertheless, some Russian idioms with the component *порох* belong to other semantic fields, and they refer to the strong emotional response (*взорваться / взрываться (вспыхнуть / вспыхивать) как порох, вспльчивый как порох*), mental abilities (*пороха не выдумает кто*), the state of constant attention (*держат порох сухим*), the strength and possibility of acting (*есть еще порох в пороховницах у кого*). The way of elaborating this group of idioms at the course Russian language phraseology, attended by the native speakers of Croatian, is suggested. Such a method can be applied to other groups of Croatian and Russian idioms with the various semantic volume.

Maja Glušac

Barbara Majdenić

Frazemi s imenskom sastavnicom u okvirima teorije uljudnosti

Korpus frazema proučavanih u ovome radu čine frazemi koji u svojoj strukturi imaju imensku sastavnicu (osobno ime, prezime, etnik, toponim ili pridjev i prilog nastao od njih), a ekscerpirani su iz hrvatskih frazeoloških rječnika. Prema onomastičkoj se sastavnici ti frazemi mogu podijeliti na biblijske frazeme (npr. *od Adama i Eve*), frazeme iz antičke mitologije (npr. *Sizifov posao*), frazeme vezane za slavensku mitologiju i narodnu predaju (npr. *na sveto Nigdarjevo*), frazeme koji se odnose na zemljopisne i povijesne pojmove (npr. *pa i mirna Bosna*) te na frazeme iz književnosti (npr. *posljednji Mohikanac*). U okvirima pragmatolingvističke kategorije uljudnosti, za koju se pretpostavlja da je uvjetovana određenom ilokucijom, tj. (izravnom ili neizravnom) govornikovom namjerom, radom se istražuje koliko su frazemi s imenskom sastavnicom pogodni za iskazivanje (*pozitivne* ili *negativne*) uljudnosti, odnosno obzira prema drugima. Ilokucijska je snaga promatranih frazema provjerena u trima mrežnim korpusima (*Hrvatski nacionalni korpus*, *hrWac*, *Hrvatska jezična riznica*). Na temelju uporabne (pozitive ili negativne) vrijednosti promatranih frazema u mrežnim korpusima izdvojeni su najučestaliji frazemi koji su dodatno dani na provjeru dvjema skupinama ispitanika: učenicima 8. razreda osnovne škole i studentima 3. godine studija kroatistike s ciljem potvrde dobivenih rezultata, ali i provjere ilokucijske snage frazema u odnosu na stupanj obrazovanja.

Idioms with a name component within the theory of politeness

The corpus of idioms studied in this paper comprises idioms containing a name as their component (personal name, surname, ethnic term, toponym or adjective and adverb derived from them) extracted from Croatian phraseological dictionaries. According to the onomastic component, these idioms can be divided into biblical idioms (*from Adam and Eve*), idioms from ancient mythology (*Sizif's work*), idioms related to Slavic mythology and folk tradition (*na sveto Nigdarjevo – on St. Never*), idioms related to geographic and historical terms (*i mirna Bosna - even peaceful Bosnia*) and literary idioms (*the last of the Mohicans*). Within the pragmatic theory of politeness, which is assumed to be conditioned by a particular illocution, i.e. (directly or indirectly) by the speaker's intent, the question is how many idioms with the nominal component are suitable for expressing (positive or negative) politeness, or showing regard for others. The illocutionary effect of the idioms was observed in three online corpora (Croatian National Corpus, hrWac, Croatian Language Repository). Based on the (positive or negative) usage values of observed idioms in online corpora, the most frequent idioms were isolated and additionally verified by two groups of respondents: 8th grade elementary school students and 3rd year students of Croatian studies, with the aim of both confirming the obtained results and checking the illocutionary power of the idioms in relation to the degree of education.

Zbyněk Holub

Regionální (popř. nářeční) frazeologie češtiny v kontextu výuky jazyka (s ohledem na nářeční situaci českého jihu).

Nářeční frazeologie jako soubor frazémů a frazeologická teorie. Frazémy příznakové; doklady ve vybraných regionech a lokalitách Čech, Moravy a Slezska. Současný nářeční diskurs (zejména na českém jihu). Specifika jihočeské frazeologie. Diskrétní forma, reprodukovatelnost a sémantická ucelenost regionálních frazémů. Analýza systémů české lokální frazeologie. Pokus o stanovení klasifikačního systému. Okrajové úseky českého osídlení. Funkce přirovnání a polovětných celků. Frazémy nominální, verbální a větné, propozice a polypropozice, úloha tzv. parémií. Frazeologická synonyma, frazémy „úplné“ (s celostním významem) nebo „částečné“ (vztah k významu komponentů). Chronologická, teritoriální a expresivní diferenciacie. Využití regionální frazeologie při výuce češtiny.

Regional (or dialectal) phraseology of Czech in the context of language learning (with regard to the dialect situation of the Czech South).

Dialectological phraseology as a set of phrasems, phraseological theory. Specific phrasems; documents in selected regions and localities of Bohemia, Moravia and Silesia. Contemporary dialectological discourse (especially in the Czech South). Specifics of South Bohemian Phraseology. Discrete form, reproducibility and semantic coherence of regional phrasems. Analysis of Czech local phraseology systems. An attempt to establish a classification system. Marginal sections of the Czech settlement. The function of comparison and half-sentences. Nominal, verbal and sentencional phrasems, propositions and polypropositions, the role of so-called paremias. Phraseological synonyms, phrasems "complete" (with holistic meaning) or „partial“ (relation to component meaning). Chronological, territorial and expressive differentiation. The use of regional phraseology in teaching Czech.

Anita Hrnjak

Slavomira Ribarova

Didaktički potencijal vizualne prezentacije frazema u poučavanju frazeologije

Sukladno spoznajama frazeodidaktike preporuka je uključivati frazeme u poučavanje jezika već od početne razine, stoga se ovaj rad fokusira na didaktički potencijal vizualne prezentacije frazema kao pomoći pri usvajanju frazeološke razine stranoga, ali i materinjeg jezika. Ovakav pristup frazeodidaktičkoj prezentaciji frazema u poučavanju nameće se sam po sebi s obzirom na činjenicu da je slikovitost jedna od najprominentnijih karakteristika frazeologije, a najveći dio frazeološkog fonda različitih jezika čine frazemi kod kojih nalazimo pozadinsku sliku na temelju koje se stvara frazeološko značenje. Vizualna prezentacija frazema putem ilustracije slike u njegovoj dubinskoj strukturi omogućuje specifičnu vizualno-verbalnu komunikaciju koja postaje predmetom interesa kognitivne lingvistike. Iz kognitivne perspektive vizualna se prezentacija smatra multimodalnim tekstom u kojem dolazi do interakcije vizualnog i verbalnog te jezične igre pomoću premještanja cjelokupnog prenesenog, frazeološkog značenja na primarna leksička značenja frazeoloških komponenata. Pritom se potencijal vizualne prezentacije odnosi prije svega na mogućnosti optimalnijeg razumijevanja, pamćenja i usvajanja frazema. S obzirom na činjenicu da je u češkom i ruskom jezikoslovlju frazeodidaktički potencijal vizualne prezentacije frazema prepoznat i razrađen u nizu specifičnih ilustriranih frazeoloških rječnika i priručnika u ovome će se radu dati kratak pregled mogućnosti ovakve prezentacije frazeološkog materijala. Uz to će se na nekolicini izabranih hrvatskih frazema pokazati kako se potencijal vizualne prezentacije može iskoristiti u nastavi hrvatskoga jezika i izradi vizualnog priručnika čijim se korištenjem hrvatska frazeologija približava korisniku na zanimljiv način koji će povećati motivaciju pri učenju i usvajanju ovoga bitnog dijela jezika.

Дидактический потенциал визуальной презентации фразеологизмов в обучении фразеологии

В соответствии с основными принципами фразеодидактики при обучении языку рекомендуется заниматься фразеологизмами уже на начальных этапах обучения. Поэтому предметом этой статьи является дидактический потенциал визуальной презентации фразеологизмов, используемой с целью облегчить усвоение фразеологического уровня иностранного, но и родного языка. Такой подход фразеодидактической презентации фразеологизмов в обучении кажется весьма логичным, так как образность является одной из основных характеристик фразеологии, причём самую большую часть фразеологического фонда различных языков составляют именно фразеологизмы с образной основой, при помощи которой образуется фразеологическое значение. Визуальная презентация фразеологизмов путём иллюстрации его образной основы способствует особой визуально-вербальной коммуникации, которая становится предметом интереса когнитивной лингвистики. С когнитивной точки зрения визуальную презентацию можно считать мультимодальным текстом, в котором происходит взаимное воздействие визуального и вербального вместе с языковой игрой в результате перемещения переносного значения на первичные лексические значения фразеологических компонентов. При этом потенциал визуальной презентации относится прежде всего к возможности более оптимального понимания, запоминания и усвоения фразеологизмов. Учитывая факт, что в чешском и русском языковедениях фразеодидактический потенциал визуальной презентации фразеологизмов уже хорошо известен и использован в разных фразеологических словарях и учебных пособиях, статья приносит их короткий обзор, в котором видны возможности такой презентации фразеологического материала. Помимо этого, на примере нескольких хорватских фразеологизмов показывается каким способом потенциал визуальной презентации можно использовать на занятиях по хорватскому языку и при составлении визуального пособия, при помощи которого хорватскую фразеологию можно приблизить учащимся с целью заинтересовать их и развить их мотивацию при усвоении этой важной части языка.

Frazni glagoli u nastavi engleskoga kao stranoga jezika

U izlaganju će se analizirati frazni glagoli koji su izdvojeni iz jezičnog korpusa srednjoškolskih udžbenika engleskoga jezika *New Headway* u izdanju *Oxford University Pressa*. Analiza će obuhvatiti stupnjeve učenja od osnovnog do naprednog, pri čemu pripremni stupanj nije obuhvaćen jer se ne nalazi na Konačnoj listi odabranih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava prema odabiru stručnih aktiva u školama. U izlaganju će se ukazati na terminološku razliku između engleskoga i hrvatskoga jezika kada je riječ o frazeologiji. Naime, termini koji se koriste u engleskom jeziku kao što su: *idiomatic expression, phrase, particle, phrasal verbs i multi-word verbs* nemaju svoje istovrijednice u hrvatskome jeziku. Provedenim se istraživanjem željela ispitati zastupljenost fraznih glagola na pojedinim razinama učenja, a u izlaganju se donosi i prikaz tipova vježbi kojima se razvija učenička jezična kompetencija vezana uz navedeni jezični sadržaj. Posebna pozornost posvetit će se pristupu fraznim glagolima na semantičkoj i sintaktičkoj razini, uvjetovana i samom činjenicom da postoje oprečna mišljenja o tome jesu li i u kojoj mjeri frazni glagoli dio frazeologije. Izlaganjem će se pružiti uvid u tradicionalni i kognitivni pristup proučavanju fraznih glagola. Pretpostavka je da su frazni glagoli zastupljeniji na višim stupnjevima učenja engleskoga jezika upravo zbog njihove idiomatičnosti. Teorijski dio rada bit će potkrijepljen primjerima dobre prakse u nastavi.

Phrasal Verbs in Teaching English as a Foreign Language (TEFL)

This presentation will give a survey of phrasal verbs excerpted from the linguistic corpus of highschool *New Headway Student's Books* for Teaching English as a Foreign Language published by *Oxford University Press*. It will take into account levels from *Elementary* to *Advanced*, while excluding the *Beginner* level because it is not used in highschool TEFL as stated in the Final list of approved student's books and corresponding teaching materials chosen by the teaching staff in Croatian schools. Presentation will also compare and explain the difference in terminology between English and Croatian when discussing phraseology because expressions used in English such as *idiomatic expression, phrase, particle, phrasal verbs* or *multi-word verbs* do not have their equivalent in Croatian language. The aim of the study is to analyze the totality of phrasal verbs on specific levels of study as well as to show the types of exercise that develop student's linguistic competence. Special attention will be given to semantic and syntactic characteristics of phrasal verbs with regard to the opposing views on whether or not phrasal verbs are phraseological units. The paper will give an overview of traditional and cognitive approach to phrasal verbs. It is an assumption that phrasal verbs are represented in greater number on higher levels of study because of their idiomatic meaning. Furthermore, theoretical part of this presentation will be supported with model examples of good practice in teaching.

Nelya Ivanova

Персонафикация успеха и неуспеха в русских, болгарских и английских фразеологизмах

Изучение иностранного языка и коммуникация на иностранном языке, ознакомление с другой культурой, формирование представлений и оценок по отношению к ним предполагают наличие готовности осознавать, сравнивать и понимать новое, различное, актуальное. Обращение к языку как когнитивному механизму для освоения действительности человеком и как инструменту сохранения универсальных и специфических культурных контекстов и ценностей, позволяющему ему сформировать определенное видение мира и осознать свое место в нем, актуально по отношению любого языка. Такой анализ однако наиболее продуктивен в сопоставительном плане. В статье анализируются русские, болгарские и английские устойчивые словосочетания и пословицы, которые раскрывают сферу успеха и неуспеха в соответствии с теми акцентами мышления и поведения людей, которые народная мудрость собрала за тысячелетия. В частности, комментируется специфическая образность фразеологизмов, которые характеризуют человека, потерпевшего неуспех, относящиеся неудачу полностью в его личную сферу: напр. *‘Сломать (свернуть) себе голову (шею)’ – на чем – ‘счуня си главата, врата, катастрофирам, проваля се, претърпя (тежък) неуспех, несполука’; ‘Поломать (сломать) зубы на чем, обо что’ – ‘строша си, счуня си зъбите в нещо, претърпя поражение, провал, неуспех в някаква работа, проваля се, ‘having teething problems’ - ‘трудно успява, трудно си пробива път’.* Анализируются также метафорические образы успеха в коллокациях и пословицах: *школа успеха, академия успеха, формула успеха, уравнение успеха, ключ к успеху* и др., атрибутивные словосочетания с лексемой “успех” /только в русском языке, по данным Словаря русской идиоматики (2011), их 47/, а также разные акценты в представлении успеха в пословицах и поговорках в русском, болгарском, английском языках.

Personification of success and failure in Russian, Bulgarian and English collocations and proverbs

Learning a foreign language and communicating in a foreign language, acquaintance with another culture, the formation of representations and assessments with respect to them presuppose a readiness to realize, compare and understand a new, different point of view. The reference to language as a cognitive mechanism for mastering reality by man and as an instrument for preserving universal and specific cultural contexts and values, allowing him to form a certain vision of the world and to realize his place in it, is relevant to any language. Such an analysis, however, is most productive in a comparative perspective. The article deals with the Russian, Bulgarian and English phraseological units which reveal the sphere of success and failure in the way that people think about them and behave accordingly. In particular, we comment the specific images that such units contain. For example, the failure affects mostly the personal sphere of people: *‘Сломать (свернуть) себе голову (шею)’ – на чем – ‘счуня си главата, врата, катастрофирам, проваля се, претърпя (тежък) неуспех, несполука’; ‘Поломать (сломать) зубы на чем, обо что’ – ‘строша си, счуня си зъбите в нещо, претърпя поражение, провал, неуспех в някаква работа, проваля се, ‘having teething problems’ - ‘трудно успява, трудно си пробива път’.* The metaphorical images of success are analyzed also in collocations / *школа успеха, академия успеха, формула успеха, уравнение успеха, ключ к успеху, etc.*/, attributive phrases with a lexeme "success" /only in Russian, according to the Dictionary of Russian idioms (2011), they are 47/, as well as various accents in representing success in proverbs and sayings in Russian, Bulgarian, English.

Razvijanja frazeološke kompetence s pomočjo e-slovarjev

V prispevku razrešujemo vprašanje, kako obravnavati in prikazovati frazeologijo v sodobnih e-slovarjih in s tem prispevati k razvoju govorceve frazeološke kompetence. Za digitalno dobo je značilna priprava in izdaja spletnih slovarjev (e-slovarjev), ki uporabnikom omogočajo hitro pridobiti raznovrstne jezikovne podatke. Podatki o frazeoloških enotah so neposredno dostopni prek specializiranih frazeoloških slovarjev ali pa so razvidni iz splošnih slovarjev. Iskanje frazeoloških enot v slovarjih je zaradi njihove večbesedne zgradbe in variantnih sestavin bolj zapleteno in zamudno kot iskanje enobesednih jezikovnih enot, zato je pri načrtovanju izdelave e-slovarjev pomembno jezikovne podatke že vnaprej premišljeno strukturirati, da uporabnik končni rezultat iskanja lahko razume in ustrezno interpretira. Poznavanje frazeologije v prvi vrsti vključuje poznavanje oblike, zgradbe, pomena, konotacije, ustrezne rabe posamezne frazeološke enote, jezikovne uporabnike pa v zvezi s frazeologijo pogosto zanimajo tudi izvor in morebitni tujejezični frazeološki ustrezniki. Slovarski portal Fran (www.fran.si) je spletno jezikovno orodje za slovenščino, ki omogoča iskanje jezikovnih podatkov po več kot 31 različnih slovarjih, med njimi je tudi frazeološki slovar. Izkušnje z uporabo portala kažejo, da imajo e-slovarji več manevrskega prostora za pridobivanje jezikovnih podatkov kot klasični slovarji v knjižni obliki. Ob tem pa je potreben konceptualni premislek, kateri frazeološki segmenti so v e-leksikografski praksi nujni in smiselni, da bi bilo uzaveščanje spletnih uporabnikov glede frazeologije čim bolj učinkovito ne glede na to, ali uporabnik e-slovarje uporablja priložnostno ali redno, intuitivno ali priučeno. V prispevku se ob tem naslonimo na frazeografsko prakso pri pripravi novega splošnega razlagalnega slovarja (eSSKJ).

Development of phraseological competence through e-dictionaries: the case of the dictionary portal Fran

In the article, we solve the question of how to deal with and display the phraseology in modern e-dictionaries and thereby contributing to the development of the speaker's phraseological competence. The digital era is characterized by the preparation and publication of online dictionaries (e-dictionaries), which enable dictionary users to quickly obtain *varied* linguistic data. Information about phraseological units are directly accessible through specialized phraseological dictionaries either through general dictionaries. The search for phraseological units in dictionaries is more complicated and time consuming than the search for one-word language units due to their multi-word structure and variants. Therefore, when designing e-dictionaries it is important to note, that the linguistic data should be reasonably structured in order for the user to understand and interpret the search results. Phraseological competence involves knowledge of form, structure, meaning, connotation, the appropriate usage of a phraseological unit, and linguistic users are often interested also in knowing the etymon and potential phraseological equivalents in other languages.

The dictionary portal Fran (www.fran.si) is a web-based linguistic tool for Slovene, which allows searching for linguistic data in more than 31 different dictionaries, including the phraseological dictionary. Experiences using the portal suggest us that e-dictionaries have more maneuver space for the user to easily access linguistic data than classic printed dictionaries. In addition, a conceptual reflection is needed about which of the phraseological segments are necessary and meaningful in e-lexicographical practice in order to make the awareness of online users regarding phraseology as effective as possible, regardless of whether the usage of e-dictionaries is occasional or regular, intuitive or instructed. In the paper, we rely on the phraseographical practice in the preparation of a new general explanatory dictionary (eSSKJ).

Mateja Jemec Tomazin

Vključevanje frazeologije v terminološke priročnike

Frazemi so del jezika, ki ga uporabljamo v vsakdanjem govoru, hkrati pa jih lahko uporabljamo tudi pri svojem strokovnem sporazumevanju. Pri tem izbiramo primarno nekonotirane frazeme ali frazeme, ki niso močno konotirani, ob enem pa nimajo izrazito konotiranih sestavin. Pri tem se sprašujemo, do kod sega meja vključevanja frazemov v strokovna besedila. Prispevek predlaga, da bi lahko terminološke baze posamezne stroke vključile tudi nekatere frazeme, ki se v besedilih pojavljajo, hkrati pa so dopustne za rabo v stroki. S primeri pa pokažemo tudi, kako neoznačeni frazemi nepoznavalca, ki v slovarju išče zanesljivo informacijo, zavedejo in tudi spravijo v nelagodni položaj, ker njihove konotacije ne pozna.

Integration der Phraseologie in terminologische Hilfsmittel

Die Phraseologismen sind ein Bestandteil der Sprache, die wir in dem Alltag verwenden, aber wir können die Phraseologismen auch in unserer professionellen Kommunikation verwenden. In diesem Fall wählen wir hauptsächlich nicht konnotierte phraseologische Einheiten bzw. Phraseologismen aus, die zwar konnotiert sind, aber weisen keine eindeutig konnotierten Komponenten auf. Im Beitrag fragen wir uns, in welchem Ausmaß die Grenze der Einbeziehung von Phraseologismen in professionellen Texten liegt. Der Beitrag schlägt vor, dass die terminologischen Datenbanken der einzelnen Fachbereiche auch einige in den Texten vorkommende Phraseologismen enthalten könnten. Anhand von Beispielen zeigen wir auch, wie unqualifizierten Phraseologismen einen Fremden, der nach zuverlässigen Informationen im Wörterbuch sucht, in die Irre führen und ihn auch in eine unbequeme Position stellen, weil man die Konnotation nicht kennt.

Vida Jesenšek

Frazeologija prvega in drugega/tujega jezika. S kontrastivnimi pristopi do sinergijskih učinkov v jezikovnem izobraževanju

Prispevek izhaja iz domneve, da lahko smiselno uporabljeni kontrastivni pristopi v procesih jezikovnega učenja in poučevanja na vseh zahtevnostnih stopnjah merodajno vplivajo na uspešnost dela učenca in učitelja. Jezikovno izobraževanje je v času intenzivnega globalnega sporazumevanja in želene večjezičnosti več kot le zaporedno in/ali vzporedno učenje in poučevanje maternega in tujih jezikov, saj se učeči praviloma sočasno soočajo z več jeziki in kulturami tako v izobraževalnem okolju kot tudi zunaj njega. Na primeru frazeologije bo prikazano, kateri so dejavniki, ki lahko spodbudno vplivajo na pozitivni medjezikovni transfer ter s tem višajo medjezikovno in medkulturno ozaveščenost. Ker je vsako učenje in poučevanje frazeologije neposredno odvisno od izbora frazeoloških enot, ki jim posvečamo didaktično pozornost, bodo izpostavljeni predvsem jezikovnosistemski in družbeni dejavniki in vidiki izbora didaktično relevantne frazeologije prvega in tujih jezikov (med drugim zgradbena tipologija frazeoloških enot v prvem in drugem/tujem jeziku (konvergentnost), besedilnovrstna specifična raba frazeoloških enot v prvem in drugem/tujem jeziku ter kulturno-zgodovinski vidiki medjezikovnih stikov. Za doseganje sinergijskih učinkov po poti kontrastivnih pristopov bi bilo treba ukrepati v več smereh: po potrebi dopolniti in/ali preoblikovati izobraževanje učiteljev jezikov, da bodo ti v večji meri senzibilizirani za medjezikovne frazeološke podobnosti in razlike; razviti, sestaviti in uporabljati učna gradiva, ki bodo glede obravnave frazeologije sistematično regionalizirana oziroma prilagojena vsakokratnemu razmerju med prvim in tujim jezikom učečih; sinhrono in usklajeno oblikovati učne načrte za prvi in tuje jezike glede na obravnavo frazeologije.

Phraseologie der Erst- und Zweit-/Fremdsprache. Mit kontrastiven Ansätzen zu Synergieeffekten in der Sprachausbildung

Der Beitrag geht von der Annahme aus, dass sinnvoll angewendete kontrastive Ansätze im Prozess des Sprachenlernens den Lern- und Lehrerfolg auf allen Niveaustufen maßgebend beeinflussen können. In der Zeit der intensiven globalen Kommunikation und präferierter Mehrsprachigkeit ist die Sprachausbildung mehr als nur Lernen und Lehren der Erst- und der Fremdsprache, zumal Lernende in und außerhalb der Ausbildung in der Regel gleichzeitig mit mehreren verschiedenen Sprachen und Kulturen konfrontiert sind. Am Beispiel der Phraseologie wird gezeigt, welche Faktoren einen positiven Transfer und dadurch ein erhöhtes zwischensprachliches und interkulturelles Bewusstsein bewirken können. Da ein jeder schulischer Erwerb von Phraseologie unmittelbar an die jeweilige Auswahl an didaktisch thematisierten phraseologischen Einheiten des Wortschatzes einer Sprache gebunden ist, werden vorrangig sprachsystematische, sodann aber auch kulturhistorische Aspekte der Selektion didaktisch relevanter Phraseme der Erst- und Zweit-/Fremdsprache angesprochen (unter anderem strukturtypologische Eigenschaften phraseologischer Einheiten (Konvergenzerscheinungen), textsortenspezifischer Gebrauch von Phraseologie und kulturhistorische Aspekte zwischensprachlicher Kontakte). Zum Erreichen der Synergieeffekte in der Sprachausbildung mit kontrastiven Ansätzen wären mehrere verschiedene Maßnahmen notwendig: die bestehende Lehrerausbildung sollte so aktualisiert werden, dass angehende Sprachenlehrer für zwischensprachliche phraseologische Ähnlichkeiten und Unterschiede stärker sensibilisiert wären; es sollten Lern- und Lehrmaterialien entwickelt, erstellt und im Sprachenlernen angesetzt werden, die die jeweilige Sprachenkonstellation bei Lernenden stärker berücksichtigten; Lehrpläne für Erst- und Fremdsprachen sollte man in Bezug auf die Behandlung der Phraseologie synchron und aufeinander abgestimmt erstellen.

Kao u snu ili poredbeni frazemi na Instagramu

Društvene su mreže danas važnim prostorom komunikacije među ljudima. Dijelom su te komunikacije i frazemi pojedinih jezika. Jedna od najpopularnijih društvenih mreža, Instagram, namijenjena je dijeljenju fotografija i videa, a u opisu se fotografija najčešće nalazi znak # (eng. *hashtag*) iza kojega slijede ključne riječi prema kojima se mogu pretraživati drugi slični sadržaji. Često se kao ključne riječi pojavljuju i frazemi čije se slikovito značenje intenzivira navođenjem uz pojedine fotografije. Za pretraživanje su frazema na Instagramu najprikladniji poredbeni frazemi trodijelne strukture i to posebice frazemi strukture pridjev + poredbeni veznik + imenica. Glagolski poredbeni frazemi su manje prikladni jer treba uzeti u obzir sprezanje što otežava proces pretraživanja. Cilj je istraživanja pretražiti i analizirati poredbene frazeme na Instagramu. Pretpostavlja se da će se uz općepoznate i u rječnicima zabilježene frazeme pojaviti i neke druge sastavnice frazema (prvenstveno C-dijela) koje bi mogle postati dijelom hrvatskoga frazeološkog fonda.

Like a Dream or Comparative Idioms on Instagram

Social networks today are a very important and commonplace platform for communication among people. The same is true when it comes to the usage of idioms in a particular language. Instagram is one of the most popular picture and video-sharing social networking services at the moment, and it allows users to add a caption to their posts using the # sign (hashtag), commonly followed by keywords, to index these posts and make them searchable by other users. Idioms often appear as keywords (i.e. hashtags) in the caption under the pictures, thus intensifying their metaphorical meaning. For Instagram search, three-part comparative idioms in *adjective + comparative conjunction + noun* form are the most suitable. Verbal comparative idioms are less appropriate because the conjugation makes the search more complicated. The aim of the research is to search and analyse the comparative idioms on Instagram. It is assumed that apart from commonly used and dictionary-listed idioms, other idiomatic components (primarily the C-part ones), which could become part of the Croatian corpus of idioms in the future, will also appear.

The expansion of the semantic meaning of the lexeme *mavr* 'Moor' in modern Russian

The modern migration processes lead to a change in the scope of the use of words and the expansion of their lexical meaning. The lexeme *mavr* ('Moor') in modern Russian is such an example of the expansion of lexical meaning. It is known that this lexeme has a stable connection with the image of Othello from the tragedy of the great William Shakespeare. The lexeme *mavr* is used traditionally as a designation of a jealous person: *jealous as a Moorish*. This lexeme is also used as a designation of external features: *black as a Moorish*. However, modern migration processes have practically superseded these values. Currently, native speakers of the Russian language use this lexicon in the designation of migrants. It should be noted that native speakers of the Russian language denote this word not migrants from the Middle East, but in general migrants (from Central Asia and Kazakhstan). We noticed such usage in the border regions of Russia with Kazakhstan and in the border areas of Russia and Ukraine. In our opinion, we are dealing with secondary metaphorization: *black as Moor* - *black* (as a designation of arriving migrants in general, double meaning: a) appearance and b) unskilled laborers) - *come in Moors, aul Moors, stupid Moors*. This lexeme does not mean 'a native of Morocco, an Arab', but modern Russian speakers use this word in the designation of unskilled migrants from neighboring countries. In addition, this lexeme is fixed in the online dictionary of youth slang, which is created by the representatives of youth themselves. The lexeme *mavr* is used in the meaning of 'migrant', 'labor migrant', 'low-skilled migrant' in the youth environment in the Tyumen region, Voronezh region, Belgorod region, Saratov region, etc. Also, the lexeme *Mauritanian* is used in the same meaning 'foreigner', 'not Russian'. The lexeme *mavr* has a pronounced negative connotation, but has a less aggressive coloring in the understanding of native speakers of the Russian language. For example: *Around the chocks, even if the seller is Slavic, the system belongs to the Moor. Kazakhs, Russian, aul Moors or semi-literate Russians. We have our Kazakhs Moors enough, they would first have to sort out, re-educate commercials. The Kazakhs are called mambets and Moors, they want Kazakhstan to become part of the Racei. Blunt gasterbaytersky washers - the Moors flooded the radio unit with water. These stupid Moors, a population of degraded, knowing three words, two of them are mats that have never read a historical book*. It should be noted that bordering Russian regions experience a large migration burden, which leads to a change in social and verbal behavior. The work was supported by the RFBR under grant 17-04-00607.

Расширение семантического значения лексемы *мавр* в современном русском языке.

Современные миграционные процессы приводят к изменению сферы употребления слов и расширению их лексического значения. Лексема *мавр* в современном русском языке является таким примером расширения лексического значения. Известно, что эта лексема имеет устойчивую связь с образом Отелло из трагедии Вильяма Шекспира. Лексема *мавр* употребляется традиционно как обозначение ревнивого человека: *ревнивый как мавр*. Эта лексема используется также как обозначение внешних особенностей: *черный как мавр*. Однако современные миграционные процессы практически вытеснили данные значения. В настоящее время носители русского языка используют эту лексему в обозначении мигрантов. Следует заметить, что носители русского языка обозначают этим словом не мигрантов из стран Ближнего Востока, а вообще мигрантов (из стран Центральной Азии и Казахстана). Мы заметили такое словоупотребление в приграничных областях России с Казахстаном и в приграничных областях России и Украины. На наш взгляд, мы имеем дело с вторичной метафоризацией: *черный как мавр* - черные (как обозначение прибывающих мигрантов вообще, двойное значение: а) внешний вид и б) неквалифицированные чернорабочие) - *понаехавшие мавры, аульные мавры, тупые мавры*. Данная лексема не обозначает 'выходец из Марокко, араб', современные носители русского языка используют это слово в обозначении неквалифицированных мигрантов из стран ближнего зарубежья. Кроме того, эта лексема зафиксирована в интернет-словаре молодежного сленга, который создается самими представителями молодежи. Лексема *мавр* используется в значениях 'мигрант', 'трудовой мигрант', 'низкоквалифицированный мигрант' в молодежной среде в Тюменской области, Воронежской области, Белгородской области, Саратовской области и др. Также лексема *мавритаец* используется в таком же значении 'инородец', 'нерусский'. Лексема *мавр* имеет ярко выраженный негативный коннотат, но носит менее агрессивную окраску в понимании носителей русского языка. Например: *Кругом чурки, даже если продавец славянка, система принадлежит мавру. Казахи, русские, аульные мавры или малограмотные русские. У нас своих казахов мавров хватает, с ними бы сначала разобраться, перевоспитать эдак. Казахов обзывают мамбетами и маврами, хотят чтобы Казахстан обратно вошел в состав Расаи. Тупые гастербайтерские мойщики - мавры залили водой радиоблок. Эти тупые мавры, население деградированных, знающих три слова, из них два мата, которые ни разу не прочли историческую книгу*. Следует отметить, что приграничные российские области испытывают большую миграционную нагрузку, что приводит к изменению социального и речевого поведения. Работа выполнена по гранту РФФИ №17-04-00607

Prozesse der sekundären Phrasembildung: Die Entterminologisierung der phraseologischen Termini

Zu den Varianten sekundärer Phrasembildung gehört neben der Bildung von Phrasemen aufgrund von Sprichwörtern auch die Bildung von neuen Phraseologismen aufgrund von schon bestehenden. Unter den möglichen derivationellen Basisarten finden sich hierzu wiederum die phraseologischen Termini. Dabei sind manche von diesen Termini selbst ein Ergebnis des Prozesses der Terminologisierung von Metaphern (*черная дыра, белый шум*), die anderen jedoch sind nicht metaphorisch motiviert (*красная карточка, серое вещество, зеленый свет*). Im Vortrag werden sowohl die Bildungsvarianten von neuen Phraseologismen auf der Basis von phraseologischen Termini analysiert als auch die Frage nach der Korrelation zwischen der jeweiligen Basisart und ihrer Phrasembildungsproduktivität gestellt. Die Überlegungen basieren auf den Untersuchungen von russischen Phraseologismen mit Farbbezeichnungen *белый, черный, красный, зеленый, синий, голубой, желтый, серый* als Komponente.

Детерминологизация как процесс вторичного образования новых фразеологизмов

Деривационной базой в рамках процесса вторичного образования фразеологизмов наряду с пословицами являются и сами фразеологизмы. Как один из подклассов последних можно выделить фразеологические термины. При этом некоторые из этих терминов в свое время были образованы в результате терминологизации метафор (*черная дыра, белый шум*), в то время как другие не мотивированы метафорой (*красная карточка, серое вещество, зеленый свет*). В докладе будут рассмотрены, с одной стороны, возможные варианты образования новых фразеологизмов на основе фразеологизмов-терминов, с другой стороны, возможные причины для продуктивности таких терминов как деривационной базы. Анализ основывается на материале русских фразеологизмов с цветообозначениями *белый, черный, красный, зеленый, синий, голубой, желтый, серый*.

Frazemi in stalne besedne zveze v horoskopu in malih oglasih – besedilnovrstni vidik

Jezikovna stilistika raziskuje ustvarjalnost in inovativnost v jezikovni rabi na vseh jezikovnih ravlinah in v vseh besedilnih vrstah, tudi trivialnih, če v njih avtorji izkazujejo visoko stopnjo stilističnih spretnosti. Raba frazemov in stalnih besednih zvez v določenih besedilnih vrstah lahko nakazuje na tvorčevo poznavanje postopkov tvorjena te besedilne vrste, hkrati lahko kaže na njegovo jezikovno ustvarjalnost in inovativnost, ki sta pomembni pri tvorjenju katerekoli besedilne vrste, posebej besedilnih vrstah, v katerih tvorec poziva naslovnika k aktivnostim, ki so ugodne za tvorca in za naslovnika, a ta o tem (še) ni prepričan. Tako se zdi smiselno vzporedno raziskovanje besedilnih vrst in njihovih leksikalnih značilnostmi, kar lahko pomeni tudi raziskovanje rabe frazeoloških enot. Kot primerni besedilnih vrsti za raziskovanje, poučevanje na vseh nivojih izobraževanja in povezovanja besedilnovrstne tematike s frazeološko sta se pokazali besedilnih vrsti horoskop in mali oglas. Horoskop je glede na število raziskovalnih nalog med osnovnošolci in srednješolci, glede pogostosti rubrike horoskop v popularnih revijah, na spletnih straneh in drugje zelo priljubljen. Mali oglasi pa kot katerokoli drugo oglaševalsko besedilo dosežejo predvidoma večji učinek, če z ustvarjalno in inovativno jezikovno rabo pritegnejo. Hkrati so oglasi v življenju pogosto tvorjena in interpretirana besedilna vrsta. Obe besedilni vrsti usmerjata naslovnika k aktivnostim, sta uporabni in priljubljeni, kar je osnova za hitrejše pridobivanje znanja. Prispevek tako povezuje vprašanja ustvarjalne in inovativne rabe slovenskega jezika v odnosu do ustaljenih stalnih besednih zvez, lahko frazeoloških, v izbranih besedilnih vrstah horoskop in mali oglasi.

Phrasemes and set phrases in horoscopes and classifieds – textual type view

Linguistic stylistics researches creativity and innovativeness in linguistic usage on all linguistic levels and in all textual types, also in trivial ones, if authors are in them displaying a high level of stylistic skills. The use of phrasemes and set phrases in certain textual types can indicate author's knowledge of procedures of creating this textual type and at the same time can indicate the author's linguistic creativity and innovativeness, which are significant in creating any textual type, especially textual type in which the author is appealing to the addressee for activities, that are favourable for both the author and the addressee, even though the latter is not (yet) sure of it. Therefore, it seems reasonable, that researching of textual type and its lexical characteristics is done parallel, which can also mean researching of use of phraseological units. Horoscope and classifieds have shown themselves as appropriate textual types for researching, teaching on all levels of education and connecting textual type to phraseological theme. Considering the number of research studies among pupils and students and the frequency of horoscope columns in popular magazines, web sites etc., horoscope is very popular. Classifieds like any other advertising text have a bigger effect if they attract with their creative and innovative linguistic usage. Classifieds are often created and interpreted textual type. Both textual types are directing the addressee to activities; they are useful and popular, what is the basis for a faster acquiring of knowledge. The paper therefore connects questions of creative and innovative usage of Slovene language in relation to set phrases, that can be idioms, in chosen textual types horoscope and classified.

Erika Kržišnik

Mesto frazeologije v pridobivanju in preverjanju znanja slovenščine kot neprvega jezika

V prispevku bomo predstavili, koliko in na kakšen način je znanje in poznavanje frazeologije kot dela jezikovne zmožnosti vključeno v učenje in preverjanje znanja slovenščine kot neprvega jezika. Preverjanje znanja slovenščine kot drugega in tujega jezika (SDTJ) poteka po javno veljavnem izobraževalnem programu. Gre torej za državni sistem certificiranja, ki je v pristojnosti Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Leta 2014 je v okviru Centra – s prenovo in nadgradnjo starejšega programa Slovenščina za tujce (iz l. 2000) – nastal program *Slovenščina kot drugi in tuji jezik*, ki je usklajen z izhodišči in določili dokumenta *Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje*, kar pomeni, da jezikovno zmožnost določa in opisuje na šestih ravneh (od A1 do C2). Program SDTJ vsebuje katalog znanj, v katerem so opredeljeni in razčlenjeni: (1) standardi znanja po posameznih ravneh, (2) vsebine programa (teme, sporazumevalni vzorci, slovnične strukture in vrste besedil) in vsebine po ravneh, (3) učbeniki in drugo učno gradivo, (4) posebna znanja izvajalcev programa. Pregledali bomo, v katerem segmentu se omenja in določa poznavanje frazeologije. Posebej nas bo zanimalo, katere vrste frazeologija, koliko in kako je obravnavana v učbenikih SDTJ in drugih učnih gradivih ter njeno mesto pri testiranju znanja SDTJ (pregled vzorčnih testov).

Zum Stellenwert der Phraseologie beim Erlernen und Prüfen der slowenischen Sprache als Zweit- und Fremdsprache

In unserem Beitrag untersuchen wir, inwiefern und auf welche Art und Weise das Wissen und die Kenntnis der Phraseologie als eines Teiles der Sprachkompetenz in das Lernen und Prüfen der slowenischen Sprache, die nicht als Erstsprache erworben wird, integriert ist. Die Sprachprüfungen der slowenischen Sprache als Zweit- und Fremdsprache finden gemäß dem öffentlich geltenden Ausbildungsprogramm statt. Es geht demnach um ein nationales Zertifizierungssystem, das in die Zuständigkeit *des Zentrums für Slowenisch als Zweit-/Fremdsprache (Slovenščina kot drugi/tuji jezik – SDTJ)*. Im Jahr 2014 wurde das Programm *SDTJ* (Slowenisch als Zweit- und Fremdsprache) vom Zentrum erstellt, das den Grundlagen und Bestimmungen im *Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen* angepasst wurde, das heißt, dass Sprachkenntnisse auf sechs Ebenen (von A1 bis C2) bestimmt und beschrieben werden. Das Programm SDTJ enthält einen Katalog mit Kenntnissen, in dem folgende Punkte bestimmt und erläutert werden: (1) Sprachkompetenzen in Bezug auf einzelne Niveaus, (2) Inhalte des Programms (Themen, Kommunikationsmuster, grammatische Strukturen und Textsorten) und den einzelnen Niveaus angepasste Inhalte, (3) Lehrwerke und anderes Lehrmaterial, (4) besondere Kompetenzen der Programm-Lehrkräfte. Wir gehen der Frage nach, in welchem dieser Segmente Phraseologie erwähnt und die phraseologische Kompetenz bestimmt wird. In unserer Untersuchung wollen wir auch feststellen, welchen Stellenwert die Phraseologie (welche Art, wie viel und auf welche Weise) in den SDTJ-Lehrwerken und anderen Lehrmaterialien sowie beim Prüfen der Sprachkompetenzen SDTJ (Durchsehen der Musterprüfungen) einnimmt.

Lilia Linnik

On the Way to the Core: Most Common Motion Idioms in English and Ukrainian

The present paper introduces the results of a corpus-based contrastive study of motion idiom frequency in English and Ukrainian. The study was aimed to determine the most common idioms ('core idioms') that denote motion in both languages and compare the English and Ukrainian findings with the purpose of determining their common and different features. Such a task is particularly important as a contribution to the development of the English and Ukrainian phraseological optima and as exploration of the interrelationships of the languages concerned. At the first stage of the study phraseological units were selected from English and Ukrainian lexicographic sources (more than 300 idioms in each language) – at this point the motion idioms were grouped according to the type of motion they denote. At the second stage the frequency of the idioms was determined with the help of empirical data in the written language corpora of the English and Ukrainian languages. The third, final stage consisted in comparison and correlation of the data on the English and Ukrainian motion idioms obtained at the previous stages and made it possible to provide an exhaustive description of the iso- and allomorphic features of the determined most common groups of idioms.

Зіставний аналіз найчастотніших фразеологічних одиниць англійської та української мов на позначення переміщення в просторі

У статті викладено результати зіставного дослідження частотності фразеологічних одиниць англійської та української мов на позначення переміщення в просторі, визначеної за корпусними даними. Мета дослідження – визначити найбільш уживані фразеологічні одиниці обох мов на позначення переміщення, а також порівняти їх задля виявлення спільних і відмінних рис. Реалізація такого дослідницького завдання особливо важлива як внесок у розробку фразеологічних мінімумів англійської і української мов та вивчення взаємозв'язків між відповідними мовами. На першому етапі дослідження фразеологічні одиниці на позначення переміщення в просторі було відібрано з англійських і українських лексикографічних джерел (близько 300 у кожній мові) і класифіковано за типом позначуваного переміщення. На другому етапі було визначено частотність відібраних фразеологізмів за емпіричними даними – корпусами письмових текстів англійської і української мов. Третім, останнім етапом дослідження було порівняння й кореляція отриманих даних щодо англійських і українських фразеологічних одиниць на позначення переміщення в просторі, що дало змогу надати вичерпний опис ізо- та аломорфних рис визначених найчастотніших груп фразеологічних одиниць.

Mijo Lončarić

Frazeologija u kontaktnim štokavskim i kajkavskim bilogorsko-kalničkim govorima te učenje i poučavanje

Malo je frazeoloških radova u nas koji se bave kontrastivnom frazeologijom unutar jednoga jezika, iako i frazemi kao i ostale jezične razine imaju temelj u narodnim govorima. (Matešić, Josip/Petermann, Jürgen: *Zur Problematik der arealen Phraseologie am Beispiel des Kroatischen, Russischen und Deutschen.*) Ima dobrih primjer u drugim jezicima (Földes, Csaba: *Deutsche Phraseologie kontrastiv. Intra- und interlinguale Zugänge.* Heidelberg 1996; Piirainen, Elisabeth: *Zur Phraseologie des Niederdeutschen. Überlegungen zu einer kontrastiven Darstellung von Hochsprache und Mundart (am Beispiel des Westmünsterländischen).* Mnogo je radova koji se bave poredbenom frazeologijom određenoga standardnoga jezika npr. engleskoga, njemačkoga .... te drugih jezika – hrvatskoga, slovenskoga, srpskoga, talijanskoga, francuskoga, grčkoga ... Frazeologija književnoga jezika, standarda, kao i druge jezične razine i leksičke kategorije, u konkretnom neorganskom idiomu imaju svoj poseban status i razvoj. Leksik kao otvoren sustav ima veću mogućnost preuzimanja jedinica iz drugih idioma, nego fonologija i gramatika, kako standardnih, danas nažalost velikom većinom iz jednoga jezika – engleskoga, ali i iz narodnih govora. Tako je i frazeologija u stalnoj i velikom interakciji s narodnim govorima. Imamo dobrih frazeoloških rječnika pojedinih dijalekata, a i u relativno brojnim dijalektnim rječnicima donosi se frazeologija mjesnih idioma, dijalekata i kraja. Međutim nema rječnika ni radova koji bi se posebno bavili poredbenom frazeologijom naših narječja i dijalekata, iako bi i to bio velik doprinos jezičnoj kompetenciji govornika. (Jedini je još uvijek Akademijin rječnik.) I tu se može polaziti od rodnoga idioma, što je vrlo važno u ovladavanju standardom, kako ističe pedagogija, npr. talijanska. Ovo je pokušaj poredbene frazeologije na specifičnom primjeru kontaktnih različitih narječja, sekundarnoga kontakta kajkavskoga i novoštokavskoga narječja, na kalničko-bilogorskom području (povijesno: Varaždinski generalat). Govornici žive ne samo u susjednim mjestima nego negdje i u istom mjestu i u stalnoj su međusobnoj komunikaciji; u istom su razredu đaci različitih narječja, od kojih je jedno u osnovi standarda, a drugo ne. Tu je važan i temeljni odnos komunikacije govornika dvaju različitih narječnih idioma te trećega – standarda. S toga područja imamo relevantan frazeološki rječnik idioma koji nije u osnovi standarda (Menac, Maresić), ali nemamo takav rječnik narječja koje jest u njegovoj osnovi. Analizira se poredbena frazeologija na odabranim semantičkim uzorcima (npr. oko, ruka).

Phraseologie der štokavischen und kajkavischen Mundarten des Bilogora-Kalnik Gebiets

Im Artikel wird eine preliminäre kontrastive Untersuchung vorgestellt, die sich der Phraseogeographie zweier, miteinander in Kontakt stehender, kroatischer Dialektgruppen („narječje“) widmet, sowie den Beziehungen der behandelten Phraseme zur Literatursprache. Zudem werden Aspekte der Phraseodidaktik, bzw. Behandlung der dialektalen Phraseme im muttersprachlichen Unterricht behandelt. Es handelt sich um kajkavische und (neu)štokavische - kroatische und serbische - Ortsdialekte, die ab dem 16. Jahrhundert im der Gegend Kalnik-Bilogora (früher kajkavisch) im sekundären Kontakt stehen. Historisch gehörte das Gebiet dem Varaždiner Generalat der Militärgrenze (Warasdiner Kreuz Grenz Infanterie Regiment Nr. 5), heute in der Gespannschaft Koprivnica – Križevci. Die Sprecher der benachbarten Dörfer sind in der alltäglichen Kommunikation andersartigen Mundarten ausgesetzt. Sprecher verschiedener Dialekte besuchen die selben Schulen und gehören den selben Schulklassen. Die genannten Aspekte der kontrastiven Phraseologie, dialektalen und literarischen, und der Phraseodidaktik und Phraseometodik werden anhand ausgesuchter semantischen Beispiele illustriert.

Željka Macan

Tajana Rogina

Frazeologija i emotikoni – što ih to veže i spaja?

Moderne su tehnologije donijele i nov način komunikacije. Komunikacijskim inovacijama u prividnom (virtualnom) prostoru Interneta pripadaju i emotikoni – slikovni simboli za osjećaje, stavove i predmete kojima se izražava odnos pošiljatelja određene poruke prema njezinu primatelju ili samomu sadržaju. Emotikoni u tekstualni sloj neke poruke unose elemente svojstvene govornoj situaciji te nerijetko zamjenjuju komentar, način na koji se nešto želi reći, te stav govornika prema određenoj temi. S frazeologijom ih povezuje slikovitost, ustaljenost ili reproduktivnost, ekspresivnost, konotativno značenje i sintaktička funkcija, što će se pokazati i na odabranim primjerima iz hrvatske, engleske i njemačke frazeologije. Jezična slika raznih psihičkih stanja, u prvome redu kao izraza raspoloženja i stanja duha, frazemska slika kao značenjski talog te emotikoni kao slikovni izrazi i apstraktni, simbolični znakovi povezani su svojim značenjem i komunikacijskom funkcijom. Ta se povezanost može iskoristiti i u nastavi jezika, pri obradi, usustavljanju i uvježbavanju frazeološkoga fonda određenoga jezika na određenomu stupnju njegova učenja, za što će se u okviru izlaganja navesti i odgovarajući primjeri. Povezivanje frazeologije s emotikonima omogućava univerzalni karakter davaoca odgovarajuće slike, a upravo su emocije područje koje i u dijakronijskom i u sinkronijskom pristupu posjeduje velik broj primatelja određene slike.

Phraseology and Emoticons – What Does Connect and Bind Them Together?

Modern technology has led to significant changes in our everyday communication. In the virtual world of the Internet, emoticons are marked as an innovation in communication. These pictorial icons stand for the feelings and objects common in the real world, but they also show the attitude of the sender of a particular message towards the recipient or the very content. What do emoticons bring to the textual layer of a message are the elements of a real conversation. Therefore, emoticons often function as a substitute for the speaker's commentary in order to show his attitude towards a particular subject or signalise the way in which he wants to express himself. Imagery, steadiness or reproductiveness, expressiveness, connotative meaning, and syntactic function connect and bind phraseology and emoticons together. This will be shown on the example of idioms from Croatian, English, and German phraseology. The linguistic image of various mental states, primarily as the expression of the mood and state of the spirit, the idiom background image, and the emoticons as both pictorial expressions and the abstract, symbolic signs are connected by the meaning and communicative function. This established connection is useful for language teaching when processing, standardising, and practicing of the phraseological fund of a particular language at a certain level occur, which will be shown within the scope of this paper. The universal character of the sender of a corresponding picture binds phraseology and emoticons together, as emotions in both diachronic and synchronic approach have a large number of recipients of a particular image.

Karin Marc Bratina

Prek tujega k domačemu: učenje frazeologije v tujem jeziku ter ozaveščanje in utrjevanje frazeologije maternega jezika

V prispevku bomo s pomočjo različnih aktivnosti v razredu predstavili razvijanje frazeološke kompetence v slovenščini kot tujem jeziku na eni strani ter prek tega načine ozaveščanja in utrjevanja frazeologije v maternem jeziku (v našem primeru je to italijanščina). Prek frazeologije bomo spoznavali tudi različne vidike kulture. Menimo, da je poznavanje tako tuje kot frazeologije prvega jezika pomembno za premagovanje jezikovno-kulturnih ovir in s tem za razvijanje medkulturne sporazumevalne zmožnosti. Izhajamo iz naslednjih predpostavk: (1) s poznavanjem frazeološkega fonda tujega jezika utrjujemo tudi poznavanje frazeologije svojega maternega jezika; (2) frazeologija je jezik kulture, torej s poznavanjem frazeologije spoznamo tudi tujo kulturo oz. kulturne podatke, na katerih sloni tuji frazem, nadalje pa z iskanjem ustreznikov v maternem jeziku spoznavamo in utrjujemo tudi morebitno drugačno kulturno podlago frazema iz maternega jezika; prek jezikovnih znakov tako spoznavamo kulturo v širšem pomenu; (3) prevajanje frazeologije je kompleksna naloga, ki zajema več kot samo poznavanje frazeološkega pomena. V prispevku bomo predstavili različne didaktične aktivnosti za razvijanje frazeološke kompetence v slovenščini kot tujem jeziku in italijanščini kot maternem. Naslonili se bomo na frazeologijo, kot je predstavljena v učbenikih za učenje slovenščine kot J2/tujega jezika na nadaljevalni stopnji. Nabor gradiva iz učbenikov nam bo nato služil tudi kot podlaga za pripravo različnih dodatnih vaj za spoznavanje slovenske (tujejezične) frazeologije in kulture, prek nje pa tudi za utrjevanje frazeološke kompetence v maternem jeziku.

Through Foreign to Domestic: From Learning Slovene (Foreign) Phraseology to Raising Awareness and Strengthening Italian (Native) Phraseology

In this paper, we will present different classroom teaching strategies for developing the phraseological competence in Slovene as a foreign language and consequently consolidating the knowledge of the native language phraseology (Italian in our case). By learning phraseology, we will also learn about different aspects of culture. We believe that the knowledge of both foreign and native language phraseology is important for overcoming linguistic and cultural barriers and developing intercultural communicative competence. We proceed from the following assumptions: 1. By acquiring the phraseological fund of a foreign language we consolidate the knowledge of the native language phraseology. 2. Phraseology is the language of culture; therefore, by learning phraseology, we learn about different cultures or the cultural aspects on which a phraseological unit is based. Furthermore, by searching the equivalents in the native language we recognize and implement a possibly different cultural background of the native language idiom; through linguistic signs, we learn about culture in a wider sense. 3. The translation of phraseology is a complex task that involves more than knowing just the phraseological meaning of the unit to be translated. In this paper, we will present different teaching and learning activities for developing the phraseological competence in foreign language acquisition (Slovene) and native language strengthening (Italian). We will rely on phraseology, as presented in the advanced level textbooks for Slovene as foreign language. The textbooks' material will serve as a basis for developing additional exercises for Slovene (foreign) language phraseology and culture learning and strengthening the phraseological competence in the native language.

Matej Meterc

The age factor's influence on the familiarity of the paremiological units and on the paremiological competence of the Slovene speakers

The information which paremiological units are most well-known among speakers and the information about the paremiological competence of the individual speaker are both important for phraseodidactics. The information about these two aspects was presented in the publications about the research on the Slovene paremiological minimum and optimum. We will discuss the influence of the age factor on these two sets of the paremiological information. Five hundred Slovene speakers of different age from all across Slovenia and around the world were included in the online survey from 2012 till 2018. We describe the problematics of the interpretation of the differences connected with the age factor. We stress that the common belief about the decreasing level of the paremiological competence of every new generation, also resonating in phraseology, is unproved. We look for the reasons for this belief in the epistemological mistake of replacing the synchronic view with the diachronic view and in the methodological problem of gathering new paremiological material and including it in the survey.

Vpliv starostnega dejavnika na poznanost paremij in paremiološko kompetenco slovenskih govorcev

Za frazeodidaktiko sta pomembna podatka o tem, katere paremiološke enote so najbolj poznane med govorce, ter o tem, kakšna je paremiološka kompetenca posameznih govorcev. Ta dva podatka smo predstavili v okviru objav o raziskavi slovenskega paremiološkega minimuma ter optimuma. Razmislili bomo, kako se kaže vpliv dejavnika starosti govorcev na oba paremiološka podatka. 500 govorcev slovenščine različne starosti iz celotne Slovenije ter tujine je bilo od leta 2012 do 2018 vključenih v spletno anketo. Opisujemo problem interpretacije razlik, na katere vpliva starostni dejavnik. Izpostavljamo, da je splošna predstava o vse manjši paremiološki kompetenci mlajših generacij, ki odmeva tudi v frazeologiji, neutemeljena. Razloge zanjo iščemo v epistemološki napaki zamenjave sinhronega vidika z diahronim in v metodološkem problemu zbiranja novih paremioloških enot ter njihovega vključevanja v ankete.

Славянское и неславянское в славянской фразеологии

В самом названии конференций СЛАВОФРАЗ предполагается некая языковая и культурологическая общность славянской фразеологии. Это предположение имеет лингвистические основания, ибо сравнительно-исторические исследования убедительно подтверждают реконструкции праславянского языка, а, следовательно, и праславянской фразеологии. В то же время сопоставительный анализ фразеологии различных славянских языков не менее убедительно демонстрирует её ареальное и культурологическое различие для многих регионов Славии. Более того: для многих славянских языков влияние языков неславянских на их национальную идиоматику оказывается не менее мощным, чем собственно славянский генетический код, унаследованный от праславянской общности. Попытки реконструировать праславянскую фразеологию обычно приводят к констатации, что она имеет более широкий, чем собственно славянский ареал, выходя либо в индоевропейское пространство, либо в славяно-тюркские, славяно-балтийские, славяно-германские и другие зоны древнего межъязыкового взаимодействия. Более детализированный ареально-сопоставительный анализ показывает, что гипотетически реконструированная общность славянской фразеологии на самом деле очерчивает разные зоны этой общности, отражающие не только и не столько генетическую «чисто славянскую» преемственность, сколько определённую ареальную компактность и внешнеязыковые влияния. Так, можно выделить зону восточнославянско-польских фразеологических схождений, нередко имеющих параллели в балтийских языках; зону западнославянских схождений с сильным влиянием (путем калькирования) немецкой фразеологической системы; зону хорватско-сербско-словенского фразеологического взаимодействия с большим (в хорватском и словенском) влиянием немецкого языка и зону болгарско-македонского взаимодействия, отражающего позднейшие контакты с тюркскими фразеологизмами с одной стороны, и русскими – с другой. Разумеется, в рамках предложенной схемы сходств и различий выявляются более сложные межславянские и межевропейские отношения более сложного порядка, на что будет обращено особое внимание в докладе.

Slavic and non-Slavic in Slavic phraseology

In the name of the SLAVOFRAS conferences, a certain linguistic and culturological community of Slavic phraseology is supposed. This assumption has linguistic grounds, because comparative historical studies convincingly confirm the reconstruction of the Proto-Slavic language, and, consequently, of the Proto-Slavic phraseology. At the same time, a comparative analysis of the phraseology of various Slavic languages demonstrates no less convincingly its areal and culturological difference for many regions of Slavia. Moreover: for many Slavic languages, the influence of non-Slavic languages on their national idiomatics is no less powerful than the Slavic inertia itself, genetically launched since the time of the Proto-Slavic community. Attempts to reconstruct the pre-Slavic phraseology usually lead to a finding that it has a broader range than the Slavic area itself, either in the Indo-European space or in the Slavic-Turkic, Slavic-Baltic, Slavic-Germanic and other zones of ancient interlanguage interaction. A more detailed areal-comparative analysis shows that the hypothetically reconstructed community of Slavic phraseology actually delineates the different zones of this community, reflecting not only and not so much the genetic "purely Slavic" continuity as a certain areal compactness and external language influences. So, it is possible to single out a zone of East Slavic-Polish phraseological convergence, often having parallels in the Baltic languages; the zone of West Slavic convergence with a strong influence (by way of calculating) the German phraseological system; the zone of Croatian-Serbian-Slovenian phraseological interaction with the greater (in Croatian and Slovenian) German influence and the zone of the Bulgarian-Macedonian interaction, reflecting later contacts with Turkic phraseological units on the one hand, and Russians on the other. Of course, within the framework of the proposed scheme of similarities and differences, more complex inter-Slavic and inter-European relations of a more complex order are identified, which will be highlighted in the report

Draženka Molnar

Vlatka Ivić

Mastering Phraseological Units with Onomastic Components - *New York Minute* or *Slow Boat to China*?

It is generally agreed among linguists that phraseological units with onomastic components offer a valuable insight into the fruitful interplay between language and culture. The aim of the paper is to investigate which category of English PUs with onomastic components lends itself to a better translation in Croatian and which factors contribute to more/less successful translational equivalents. For the purpose of the study, the questionnaire with the targeted corpus of English PUs with onomastic components was designed and administered among the university EFL learners. Concerning their potentially dual character, expressions are divided into two categories: the universal (presumably transparent) ones and culturally specific (potentially unknown). The respondents were required to provide translational equivalents or paraphrases of the same idea or concept in Croatian. The qualitative analysis rests on the following assumptions: firstly, successful translation of the PUs concerning universal concepts present much less of an obstacle to the university EFL learners than culturally loaded expressions and therefore should be approached and taught differently; secondly, different factors, such as context, broader knowledge structures, learners' exposure to English or influence of their other study programmes play a role in EFL learners' selection of the translational equivalents in Croatian. The paper aims to show that mastering phraseological units is a complex process which requires collaborative, cross-subject work and carefully tailored study programmes. In the conclusion, some practical guidelines are promoted to make the insights productive in educational contexts.

Kako ovladati frazeološkim jedinicama s onomastičkim komponentama – *New York minute* ili *slow boat to China*?

Općenito je mišljenje među lingvistima da frazeološke jedinice s onomastičkim komponentama pružaju vrijedan uvid u živopisnu suigru jezika i kulture. Cilj je ovoga rada istražiti koja se kategorija frazeoloških jedinica s onomastičkim komponentama točnije prevodi na hrvatski jezik i koji faktori pridonose iznalaženju više/manje uspješnih prijevodnih ekvivalenata. Istraživanje je provedeno sa studentima engleskog jezika koristeći upitnik koji sadržava ciljani korpus engleskih frazeoloških jedinica s onomastičkim komponentama. Uzimajući u obzir njihov potencijalno dualni karakter, frazeološke jedinice su podijeljene u dvije kategorije: univerzalne (potencijalno transparentne) i kulturološki specifične (potencijalno nepoznate). Od ispitanika se očekivalo da daju prijevodni ekvivalent ili parafraziraju ideju ili koncept u hrvatskom jeziku. Kvalitativna analiza istraživanja počiva na sljedećim pretpostavkama: prvo, uspješno prevođenje frazeoloških jedinica univerzalnih koncepata predstavlja manji problem studentima engleskog jezika od prevođenja kulturološki specifičnih izraza i stoga im se u nastavi treba pristupiti na različite načine; drugo, različiti faktori, kao što su kontekst, šire znanje, izloženost engleskom jeziku ili utjecaj drugog studijskog programa igraju kod studenata engleskog jezika ulogu u izboru prijevodnih ekvivalenata u hrvatskom jeziku. Cilj ovog rada je pokazati da je ovladavanje frazeološkim jedinicama složen proces koji zahtjeva zajedničko, međupredmetno djelovanje i pažljivo osmišljene studijske programe. U zaključku ćemo pokušati dati i neke praktične smjernice kako iskoristiti saznanja u istraživanju u obrazovnom kontekstu.

Tetiana Nedaškowska

Фразеологизмы с компонентами *глаз* и *сердце* в русской и украинской картинах мира (к проблеме адекватного перевода)

замыкаться в исключительно языковедческих рамках, приобретая все большую прикладную значимость. Поэтому изыскания на стыке дисциплин, в частности психолингвистические, становятся затребованными, поскольку позволяют извлечь такую научную информацию, которая выходит за рамки «лингвистики для лингвистики», предлагая возможность использования с прикладными целями – в переводе, в менеджменте, в рекламе и пр. Экспериментальные методы изучения дают возможность получать «живой», динамичный материал, позволяющий выйти за пределы умозрительной лингвальной системы, проникнуть в картину мира, в восприятие его посредством языка. Исследование украинских и русских фразеологизмов с компонентами *глаз* и *сердце*, моделирование их ассоциативных полей и установление ассоциативных значений, проведенные на основе результатов свободного ассоциативного эксперимента, позволили установить причины вечного вызова, который бросают нам пословицы разных, даже близкородственных языков в поиске адекватных соответствий. Выбор в качестве концептуальных фразеологических компонентов соматизмов *глаз* и *сердце* основан на особом их значении для человека независимо от родного языка, во всяком случае русского и украинского, в которых представлено весьма значительное количество соответствующих пословиц. Для восточных славян эти концепты стали основанием множества метафорических моделей, используемых в широком спектре сфер – от бытового употребления (например, *нет сердца, острый глаз*) до философского осмысления в традиционной украинской философии сердца, проявившейся через фольклор, литературу, религиозные традиции. Сопоставление ассоциативных полей и ассоциативных значений русских и украинских фразеологизмов, а также сравнение со словарными дефинициями подводит к выводу, что общность фразеологических картин мира, отражаемая фразеологическими словарями, не совпадает с живым восприятием современных носителей языков, динамика семантических сдвигов столь весома, что возникают трудности не только перевода, но и внутриязыкового употребления. Результаты исследования могут учитываться в построении параллельных корпусов фразеологизмов.

The perception of the world image in phraseological units with eye and heart components in Russian and Ukrainian (to the problem of adequate translation)

Modern linguistic studies can not be confined to a purely linguistic framework, gaining greater and greater practical importance. Therefore, studies at the intersection of disciplines, in particular psycholinguistic studies, become popular, since they allow to extract such scientific information that goes beyond "linguistics for linguistics", offering the possibility of using it for applied purposes - in translation, in management, in advertising, etc. Experimental methods of study make it possible to obtain a "live", dynamic material that allows you to go beyond the speculative lingual system, to penetrate the picture of the world, to perceive it through language. The study of Ukrainian and Russian phraseological units with *eye* and *heart* components, the modeling of their associative fields and the establishment of associative meanings, based on the results of a free associative experiment, made it possible to establish the causes of the eternal challenge that is given to us by the proverbs of different, even closely related languages in the search for adequate correspondences. The choice of somatisms *eye* and *heart* as conceptual phraseological components is based on their special significance for a person regardless of their native language, at least Russian and Ukrainian, in which a very significant number of corresponding proverbs is represented. For the Eastern Slavs, these concepts became the basis for a multitude of metaphorical models used in a wide range of spheres - from everyday use (for example, *no heart, sharp eye*) to philosophical comprehension in traditional Ukrainian heart philosophy manifested through folklore, literature, religious traditions. Comparison of associative fields and associative meanings of Russian and Ukrainian phraseological units, as well as a comparison with vocabulary definitions, leads to the conclusion that the generality of the phraseological pictures of the world, reflected by phraseological dictionaries, does not coincide with the living perception of modern speakers of languages, the dynamics of semantic shifts is so weighty that difficulties arise not only in translation, but also in intralinguistic use. The results of the study can be taken into account in the construction of parallel corps of phraseological units.

Местоименни клитики във фразеологичната структура: функционална специфика (с оглед преподаването на български език като чужд)

Предмет на изследване в настоящата работа е функционалната специфика на българските местоименни клитики (възвратни и невъзвратни) като фразеологични конституенти. Изследването е фокусирано върху глаголни фразеологизми, съдържащи местоименни клитики в структурата си. Две са основните функционални разновидности на клитиките. От една страна, те могат да функционират като задължителен (фиксиран) елемент, т.е. като част от фразеологичната структура (*блъскам си главата, насаждам се на пачи яйца, излиза ми от ума, сърбят ме ръцете*). От друга страна, клитиките могат да функционират като променлив (нефиксиран), контекстов елемент, който заема позицията на задължително пояснение в аргументната структура на фразеологичната единица (*късам нервите на някого / късам му нервите, пращам за зелен хайвер някого / пращам го за зелен хайвер, насаждам на пачи яйца някого / насаждам го на пачи яйца*). Целта на работата е да се разграничат тези две употреби при синтактичната реализация на фразеологизмите и да се представят възможностите и ограниченията за заместване или добавяне на местоименна клитика във фразеологичната структура, както и семантичният ефект от тези модификации, например промяна на граматичното значение на фразеологичната единица (*излиза ми/ти/му от ума*), промяна на фразеологичното значение в друго фразеологично значение (*късам си сърцето, късам му сърцето*) или в нефразеологично (*измивам си ръцете, измивам му ръцете*). Специално внимание се отделя и на разпознаването на омонимни структури като част от фразеологичната компетентност.

Pronominal clitics in the phraseological structure: functional specificity (in aspect of teaching Bulgarian as a foreign language)

The subject of the present study is the functional specificity of Bulgarian pronominal clitics (reflexive and non-reflexive) as phraseological constituents. The study is focused on verb idioms containing pronominal clitics in their structure. There are two main functional types of these clitics. On the one hand, they may function as an obligatory (fixed) element, i.e. as part of the phraseological structure (*блъскам си главата, насаждам се на пачи яйца, излиза ми от ума, сърбят ме ръцете*). On the other hand, the clitics may function as an optional (non-fixed), contextual element which takes a position in the argument structure of the phraseological unit (*късам нервите на някого / късам му нервите, пращам за зелен хайвер някого / пращам го за зелен хайвер, насаждам на пачи яйца някого / насаждам го на пачи яйца*). Our goal is to distinguish between these two uses in the syntactic realizations of the idioms and to present the possibilities and constraints for substitution or addition of pronominal clitics in the phraseological structure, as well as the semantic effect of these modifications, for example to change the grammatical meaning of the phraseological unit (*излиза ми/ти/му от ума*), to change the phraseological meaning into a different (*късам си сърцето, късам му сърцето*) or a non-phraseological one (*измивам си ръцете, измивам му ръцете*). Special attention is paid to the recognition of homonymous structures as an important part of the phraseological competence.

Фразеологія у викладанні близькоспоріднених мов

Доповідь присвячена розгляду основних проблем включення фразеологічного матеріалу у процес викладання близькоспорідненої мови, зокрема слов'янської мови (слов'янських мов) для українських студентів. Коло питань включає такі, як обсяг фразеологічного матеріалу у загальній навчальній програмі підготовки студентів-філологів, етапи та способи залучення фразеології у практичному курсі мови, рівні складності структурних моделей фразеологізмів, присутність фразеосполук у підручниках, сприйняття й відтворення фразеологічних одиниць з огляду на комунікативні потреби. Одним із ключових чинників, що зумовлюють труднощі включення фразеологічного матеріалу у процес викладання, є рівень загальної мовної компетенції студентів (як мови рідної, так і іноземної, що вивчається), який, в нашій ситуації, доповнюється білінгвізмом переважної кількості студентів. У цьому контексті важливим є питання присутності у навчальному процесі фразеології «словникової» (відомої сучасному студенту з класичної літератури та лексикографічних джерел), «літературної» (актуальні вирази в рамках літературної мови) і «розмовної» (фразеологізовані сполуки і вирази, що виходять за рамки літературної мови, а також неофразеологія).

Frazeologija u nastavi srodnih jezika

Rad je posvećen ključnim problemima uključivanja frazeološkog gradiva u nastavu srodnog jezika kao stranog, konkretno jednog ili više slavenskih jezika. Krug pitanja uključuje sljedeća: količina frazeološkog materijala u cjelokupnom nastavnom programu, načini te etape uvođenja idioma u jezične vježbe, u kojoj su mjeri frazemi zastupljeni u dostupnim priručnicima, spremnost studenata shvatiti značenje frazema na razini svih konotacija te ih adekvatno producirati u tekstu, s obzirom na bliskost semantičke i strukturne organizacije stranog jezika. Jedan od ključnih čimbenika koji se mora uzeti u obzir je razina opće jezične kompetencije studenata (u odnosu na strani jezik, ali i materinji), koji se nadopunjava bilingvizmom većine ukrajinskih studenata. Tu je važno pitanje prisutnosti različitih tipova frazema prema njihovoj podjeli na frazeme „rječničke“ (poznate za suvremene studente iz rječnika i klasične književnosti), „književne“ (poznate izraze koji se koriste u okvirima suvremenog književnog jezika) te „razgovorne“ (izraze izvan granica književnog jezika, kao i neofrazeme).

Heinrich Pfandl

Словенские и русские фразеологизмы в восприятии австрийцев

Фразеология отдельного национального (этнического) языка выражает, если верить определенной фразеологической школе, национальную картину мира, особое видение мира говорящими на этом языке. Если это так, то фразеологизмам, возникшим на национальной почве и не являющимся кальками с других языков, выпадает особая роль, и есть все основания полагать, что они должны/могут быть непонятны носителям других языков и культур. В основе предлагаемого доклада лежит эксперимент: случайным студентам-неславистам (нерусистам, несловенистам) университета города Грац (Австрия) с немецким родным языком был предложен список из 10 русских и 10 словенских фразеологизмов (по 5 фразем и 5 паремий), которые не имеют параллелей в европейских языках (немецком, английском, французском). Эти фразеологизмы, напр. русское *кот наплакал* или слов. *s trebuhom za kruhom*, были представлены в дословном переводе на немецкий язык без контекста с просьбой угадать их значение. Затем те же фразеологизмы были, опять в виде дословного перевода, представлены в контексте, и вновь студенты должны были угадать их значение. Есть предположение, что эти фразеологизмы должны быть в большей мере непонятны студентам на первом этапе опыта и отчасти проясниться на втором, контекстуальном этапе. Как вторую гипотезу можно выдвинуть предположение, что словенские фразеологизмы будут понятны австрийским участникам эксперимента в большей степени нежели русские благодаря близости культур, истории языков и отчасти идентичных интертекстов. В докладе будут представлены результаты описанного выше эксперимента.

Slowenische und deutsche Phraseologismen in der Wahrnehmung durch ÖsterreicherInnen

Die Phraseologie einer einzelnen National- bzw. ethnischen Sprache spiegelt nach Meinung mancher phraseologischer Schulen PhraseologInnen ein nationales Weltbild wider, eine besondere Weltsicht der SprecherInnen dieser Sprache. Sollte diese Annahme zutreffen, käme Phraseologismen, welche im nationalen Kontext entstanden sind und keine Kalkierungen aus anderen Sprachen darstellen, eine besondere Rolle zu; in diesem Fall wäre zu vermuten, dass sie für SprecherInnen anderer Kulturen unverständlich sein müssten. Der vorliegende Beitrag fußt auf einem Experiment. Zufällig ausgesuchten nichtslawistischen (nichtrussistischen, nichtslowenistischen) Studierenden der Universität Graz mit deutscher Muttersprache wurde eine Liste mit 10 russischen und 10 slowenischen Phraseologismen (je 5 Phrasemen und 5 Parömien) in einer wörtlichen deutschen Übersetzung vorgelegt, die keine Parallelen in europäischen Sprachen aufweisen (Deutsch, Englisch, Französisch). Bei diesen Phraseologismen handelt es sich z.B. um das russische Phrasem *кот наплакал* oder die slowenische Wendung *s trebuhom za kruhom*. Die Aufgabe der ProbandInnen bestand darin, die richtige Bedeutung dieser Phraseme herauszufinden. In einer zweiten Phase wurden dieselben Phraseologismen, diesmal in einen Kontext eingebettet, wieder in wörtlicher Übersetzung präsentiert, und die ProbandInnen sollten erneut ihre Bedeutung erraten. Die erste Hypothese geht davon aus, dass in der ersten Etappe des Versuchs die Bedeutung schwerer zu erkennen ist, als in der zweiten, durch den Kontext gestützten Umgebung/Verwendung. Als zweite Hypothese wurde angenommen, dass für die österreichischen Versuchspersonen aufgrund der Nähe der Sprachen und der Kulturen sowie der teilweise identen Intertexte die slowenischen Phraseologismen leichter verständlich sein müssten als die russischen. Im Vortrag werden die Ergebnisse dieser Untersuchung präsentiert und diskutiert.

Katazyna Popova

Лингвокултурологичен подход в обучението на фразеология (върху материал от полския език)

Настоящата статия е посветена на проблема за обучението по фразеология, отнасящо се до национално-специфични полски фразеологизми, различни и непознати в българския език. Редица фразеологични единици са уникални и характерни само за полския език, те са богат източник на духовния и материалния живот, на национална идентичност, на исторически и географски факти, обществени и политически аспекти, икономически отношения, национални традиции и обичаи, национален манталитет и културни ценности. Затова с въвеждането на фразеологизми в обучението езиковите знания се разширяват до знания от културна значимост, а възприемането на езика и културата като взаимосвързани явления подбужда и стимулира обучаваните да размишляват над културните ценности с помощта на езика. По този начин фразеологизмите могат да обогатят речника на студентите и да им дадат увереност в собствените им способности. Предлаганото изследване се основава на когнитивния подход в лингвистиката, има културологично измерение и илюстрира подчертаната връзка между език и култура. Авторката се интересува от откриването на културни конотации. Особено внимание се отделя на разкриването на специфична национално-културна информация и културни кодове, скрити в полските фразеологизми, идиоми или фразеологични единици с постоянни компоненти – „прецедентни имена на култура”, известни в лингвистиката като лакуни. Авторката на статията предлага няколко аспекта на въвеждането на полската фразеология в обучението с цел да се разкрие тяхната национално-културна специфика.

Linguo-cultural approach in teaching of phraseology (by the material of Polish language)

The aim of this article is to address the problem of teaching phraseology which has a specific cultural background in Polish language, different and unknown in Bulgarian language. Series of phraseological units are unique for Polish language and are a rich source of national identity, spiritual and material life, historical and geographical facts, social and political aspects, economic relationships, national traditions and customs, mentality and cultural values. So by introducing the phraseology the language acquisition becomes culture-based experience and treating language and culture as a mutually connected unit encourages and stimulates the learners to reflect on the values, built in the culture with the help of the language. Phraseological units can enrich students' vocabulary and increase confidence in their learning abilities. Research is based on cognitive approach in linguistics, embraces the cultural dimension and illustrates the correlation between language and culture. The author is also interested in exploring the cultural connotations. Special attention is paid to reveal specific national and cultural date and cultural codes, hidden in Polish phraseological units, idioms or expressions with the constant components “accidental gaps”, also known in linguistics as lacunas. The author is offering some aspects of introducing Polish phraseology in teaching with the aim of revealing their national-cultural specificity.

Phraseologismen in traditionellen zehnsilbigen Distichons in Slawonien

Das zehnsilbige Volks-Distichon ist in Slawonien eine traditionelle vokal-instrumentale Volksweise, die die Möglichkeit bietet, sich in und zu jeglichen alltäglichen Situationen und Anlässen zu äußern, auch dann, wenn es sich um Tabuthemen handelt. Generell gilt, dass durch diese Verse auch Kritik geäußert werden kann (oft auf humorvolle, sarkastische, zweideutige Art und Weise), was heute vermutlich als ihr wichtigstes Merkmal verstanden werden kann.

Das zehnsilbige Distichon stellt eine minimalistische, ganzheitliche und abgeschlossene Form der mündlichen Volksliteratur dar (sowohl formal als auch inhaltlich). Auf Grund der (Ab)Geschlossenheit und des Minimalismus der Form nimmt die Metapher in den Distichons eine große poetische Rolle ein. Ein weiteres Instrumentarium hierzu sind Phraseologismen. Im Vortag werden die semantischen Themenbereiche (z.B. PHYSIOGNOMIE DES MENSCHEN, LIEBE, ZEIT, ORT, KRIEG, TOD, GLAUBE, RELIGION, MACHT, STAAT, GESELLSCHAFT, POLITIK, etc.) besprochen, die durch die Phraseme in dieser volkstümlichen poetischen Form präsent(-iert) sind.

Frazemi u tradicijskim deseteračkim distisima u Slavoniji

Tradicijski deseterački distih je vokalno-instrumentalni napjev koji u svim životnim situacijama i prigodama u Slavoniji nudi mogućnost izraza, čak i onda kada je riječ o tabu temama. Općenito se, pomoću istih stihova, može izreći i kritika (često na humorističan, sarkastičan, dvosmislen način) što se danas može razumjeti kao njihovo najvažnije obilježje.

Deseterački distih predstavlja minimalistički, potpun i zatvoren oblik usmene narodne književnosti (kako po svom obliku tako i po svom sadržaju). Zbog zaokruženosti, zatvorenosti i minimalizma oblika, veliku poetičku ulogu u distisima ima metafora. Sljedeći instrumentarij tomu su frazemi. U izlaganju će biti riječ o semantičko-tematskim područjima (npr. FIZIONOMIJA ČOVJEKA, LJUBAV, VRIJEME, MJESTO, RAT, SMRT, VJERA, RELIGIJA, VLAST, DRŽAVA, DRUŠTVO, POLITIKA, itd.) koji su zastupljeni u frazemima ovoga narodnog pjesničkog oblika.

Frazemi i tehnološki razvoj – od ptičje do dronske perspektive

Frazemi su čuvari pasivnoga leksičkog fonda (*premazan svim mastima*), uključujući potvrde utjecaja jezika koji su ranije imali jače leksičke utjecaje od suvremenih (*obrati bostan*). U njima se čuvaju literarne metafore (*Ahilova peta*). Otporni su na standardološke promjene (*imati putra na glavi*). Čuvaju i tragove nacionalne (*dobiti pakrački dekret*) i šire povijesti (*platiti danak*). A iz njih možemo iščitati i starije načina izvođenja nekih radnji (*majstori od pera*), poljoprivrednih (*pijan kao duga*) i drugih tehnologija (*biti kod čokom*). U izlaganju se govori o odnosu jezika i tehnološkoga razvoja. Tehnološki su prinosi bitno obilježeni vremenom i uporabom, a svjedoci smo brzih promjena na tehnološkome planu. U središtu su istraživanja stare tehnologije koje su ostavile tragove u jeziku, posebice u frazeologiji. Analiza rječnika, mrežnih stranica i elektroničkih medija pokazuje da su i danas u uporabi izrazi nastali kao odraz starih tehnologija, danas zamijenjenih novima. Izdvajamo frazeme koji su zadržali slike tehnologije filmskih traka iz 20. stoljeća (*odvrtjeti film; puknuo je film*), one koji asociraju na vinilne, gramofonske ploče (*okrenuti ploču; vrtjeti uvijek istu ploču; preskače ti igla*), prije današnjih digitalnih zapisa, ili one koji su vezani uz ranije oblike telefona i načine telefoniranja (*spustiti slušalicu, okretati broj*). Promjene u tehnologiji nisu (zasad) donijele promjene u frazeologiji. Naravno, frazeologija je otvorena i novome, pa bilježimo i brze reakcije na tehnološki napredak, kao što je pojavljivanje frazema *dronska perspektiva* uz uobičajeni frazem *ptičja perspektiva*.

Phrasemes and technological development – from a bird's eye view to a drone's eye view

Phrasemes are guardians of passive lexicon (*premazan svim mastima*), including the attestations of the influences of languages that used to have a stronger lexical influence than the contemporary ones (*obrati bostan*). They preserve literary metaphors (*Ahilova peta*). They are resistant to standardological changes (*imati putra na glavi*). They preserve traces of both the national (*dobiti pakrački dekret*) and world history (*platiti danak*). From them we can deduce the ways in which certain actions used to be performed (*majstori od pera*), and learn about old agricultural (*pijan kao duga*) and other technologies (*biti pod čokom*). In this presentation we focus on the relationship between language and technology. Technological developments are bound to their era and use, and we all bear witness to the fast technological changes that are taking place. This study focuses on old technologies that have left their mark in language, especially in phrasemes. The analysis of dictionaries, webpages and electronic media has revealed that phrasemes that were created as reflections of old technologies which have been replaced by more recent ones are still in use. We single out phrasemes that have preserved images of the technology of film reels from the 20th century (*odvrtjeti film; puknuo je film*), those that evoke vinyl gramophone records (*okrenuti ploču; vrtjeti uvijek istu ploču; preskače ti igla*), the predecessors of the contemporary digital recordings, and those related to the old telephone technology - both to the appearance of old telephones and the way they used to function (*spustiti slušalicu, okretati broj*). The changes in technology have not (yet) resulted in changes in phraseology. Naturally, phraseology is open to new phenomena, and we can find some examples of fast reactions to the technological development, such as the appearance of the phraseme *dronska perspektiva* (drone's eye view) alongside the more common *ptičja perspektiva* (bird's eye view).

Irena Szczepankowska

Frazeologizmy jako składnik kompetencji komunikacyjnej uczestników dyskursu kapitalistycznego

Celem wystąpienia konferencyjnego jest analiza frazeologizmów jako nośników kapitalistycznego obrazu świata i ważnego składnika kompetencji komunikacyjnej uczestników publicznego dyskursu. W społeczeństwie takim jak polskie, przechodzącym z systemu socjalistycznego do kapitalistycznego, rolę edukatorów pełnią eksperci wypowiadający się w mediach: ekonomiści, politycy, prawnicy i dziennikarze. Kształtują oni zbiorową mentalność za pomocą reprodukowanych w dyskursie kolokacji: *wolny rynek, wolna konkurencja, własność prywatna, kapitał spekulacyjny, prowadzić biznes*; metafor: *niewidzialna ręka rynku, gra interesów, raj podatkowy* i sentencjonalnych fraz: *Pieniądz nie śpi, Kapitał nie ma narodowości, Nie ma darmowych lunchów/ obiadów*. Przedmiotem namysłu badawczego będzie skuteczność tego procesu, czyli recepcja frazeologizmów charakterystycznych dla dyskursu kapitalistycznego przez współczesne pokolenie Polaków. Analizie zostanie poddany zakres przyswajania internacjonalizmów frazeologicznych: wyrażen pochodzących przeważnie z języka angielskiego. Za ich pomocą narzuca się uczestnikom dyskursu wspólny, ideologicznie modelowany obraz rzeczywistości. Jego adaptacja w określonym społeczeństwie zderza się z lokalnymi skryptami kulturowymi, co prowadzi do wytworzenia specyficznych dla danej wspólnoty komunikatywnej sposobów nazywania rzeczywistości: np. zmniejszenie zabezpieczeń socjalnych i obniżenie standardów jakości w wielu dziedzinach Polacy wyrażają za pomocą kolokacji z przymiotnikiem *śmieciowy*, używanym w przenośnym sensie 'niewiele wart': *śmieciowa praca* (ś. *edukacja/ żywność* i in). Połączenia takie są często odtwarzane w dyskursie publicznym, ulegając tym samym frazeologizacji. Wskazują one na rozwój kompetencji komunikacyjnej mówiących, którzy uczą się formułować własną krytyczną ocenę kapitalizmu.

Phraseological Units as a Component of Communicative Competence of Capitalist Discourse Participants

The presentation aim is to analyse phraseological units as carriers of the capitalist picture of the world and as an important constituent of public discourse participants' communicative competence. In a society like the Polish one, transforming from the socialist system into the capitalist one, the educators' role is performed by experts speaking in media: economists, politicians, lawyers and journalists. They shape the collective mentality by means of collocations: *wolny rynek, wolna konkurencja, własność prywatna, kapitał spekulacyjny, prowadzić biznes* metaphors: *niewidzialna ręka rynku, gra interesów, raj podatkowy*, and phrases: *Pieniądz nie śpi, Kapitał nie ma narodowości, Nie ma darmowych lunchów/ obiadów*. The object of the research study will be the efficiency of the process, i.e. the modern generation of Poles' reception of phraseological units characteristic of capitalist discourse. The focal issue of the analysis will be the scope of phraseological internationalisms acquisition, mainly those from English. By using them, one imposes a common, ideologically modelled reality picture on discourse participants. In a given society, its adaptation is confronted with local culture script, which leads to the creation of community-specific ways of naming the reality, e.g. decreasing social security and lowering quality standards in many areas is expressed by Poles by means of collocations with the adjective *śmieciowy* ('rubbish'), figuratively used as 'not worth much': *śmieciowa praca* (ś. *edukacja/ żywność* etc.). These phrases are quite often reproduced in public discourse, thus becoming fixed. They indicate the communication competence of the speakers who learn how to form their own critical evaluation of capitalism.

Joanna Szerszunowicz

On Phraseological Units Performing a Ludic Function from a Didactic Perspective

The aim of the study is to analyze how the ludic function, i.e. related to play and humour, performed by phraseological units can be exploited in the process of mother tongue teaching. The approach bridges discourse analysis, stylistics, humour studies and phraseology with teaching, fostering an interdisciplinary approach to the analysis of fixed expressions. Reproducible language units, such as restricted collocations, idioms and proverbs, can be used both in their canonical and modified form to create a humorous element, whose reception requires decoding by the learner. Phraseological expressions are used to create a humorous effects in various genres, often combined by visual elements. The examples include creative uses of reproducible language units in different texts, for example in literary works, commercials and advertisements and memes. The issue will be discussed on the example of the incorporation of ludic uses of phraseological units in teaching a language at an advanced level. The theoretical part presents the ludic function of language and discusses the term *phraseological unit*, presenting both the notion of its canonical form and the modified one, while the practical one offers the didactic view of the issues discussed, showing how theoretical knowledge can be used in practice. Several examples of practical implementation of the theoretical issues will be given and analyzed in detail.

O frazeologizmach pełniących funkcję ludyczną w ujęciu dydaktycznym

Celem badania jest zanalizowanie, w jaki sposób funkcja ludyczna, tj. związana z zabawą i humorem, pełniona przez związki frazeologiczne może być wykorzystywana w procesie nauczania języka ojczystego. Proponowane ujęcie łączy elementy analizy dyskursu, stylistyki i badań nad humorem z frazeologią, co sytuuje je w obszarze badań interdyscyplinarnych nad stałymi połączeniami wyrazowymi. Odtwarzalne jednostki języka, takie jak kolokacje, idiomy i przysłowia, mogą być wykorzystywane zarówno w postaci kanonicznej, jak i zmodyfikowanej – transformacje powstałe w wyniku modyfikacji mają często charakter humorystyczny. Recepcja frazeologizmu użytego w zmienionej postaci wymaga od odbiorcy znajomości podstawowej formy danej jednostki. Związki frazeologiczne wykorzystywane są jako nośniki humoru w rozmaitych gatunkach, bywają często łączone z elementami wizualnymi. Wśród analizowanych przykładów dominują kreatywne użycia jednostek odtwarzalnych w różnych tekstach, na przykład literackich, reklamowych i memach. Posłużą one do ukazania, jak można włączyć użycia ludyczne frazeologizmów do nauczania języka na poziomie zaawansowanym. Część teoretyczna zawiera omówienie funkcji ludycznej języka i definicję terminu *związek frazeologiczny* oraz określeń *postać kanoniczna związku* i *modyfikacja*. W części praktycznej dominantą jest ujęcie dydaktyczne omawianej problematyki, tj. ukazanie, jak teoretyczna wiedza może być wykorzystana w kontekstach dydaktycznych. Kilka przykładów jej implementacji będzie poddanych szczegółowej analizie.

Frazeologija v e-gradivih za pouk slovenščine

V prispevku bo ovrednoteno vključevanje frazeologije v obstoječa prosto dostopna e-gradiva za pouk slovenščine, namenjena učencem osnovne in srednje šole. Preverjeno bo zajemanje izbrane tematike v e-gradivih in zbirkah spletnih nalog, nastalih v okviru različnih projektov. Z ozirom na učne načrte bodo analizirana zajeta vsebinska področja (stalne besedne zveze, frazemi in/ali pregovori), načini vključevanja analizirane tematike (obravnavo znotraj širšega vsebinskega sklopa, samostojna obravnavo; neposredno ali posredno vključevanje) in tipologija nalog s frazeološko vsebino (naloge dopolnjevanja, izbiranja, povezovanja, vstavljanja, označevanja, popravljanja ipd.). Predstavljena bo tudi načrtovana obravnavo vsebin s področja frazeologije v učnem e-okolju za pouk slovenščine, ki se na Univerzi v Mariboru pripravlja v okviru projekta *Slovenščina na dlani* (2017–2021). Frazemi bodo v tem e-gradivu predstavljeni v t. i. bazi znanja, temelječi na slovarsko-slovničnem opisu izbranih frazeoloških enot, iz nje pa bodo izhajale tudi naloge. Zajemanje frazeologije bo temeljilo na premisi, da ima frazeologija v učnih e-gradivih velik potencial in da lahko predstavlja tudi učinkovito motivacijsko sredstvo za učenje. Pri pripravi e-gradiva se obenem ponuja možnost, da se frazemi ob ustrezni grafični podpori izrabijo tudi v smislu spodbudne povratne informacije ob reševanju raznovrstnih nalog, npr. *to imaš v malem prstu, odgovor si stresel iz rokava, zadel si željico na glavico*.

Phraseology in e-materials for learning Slovene

The contribution will evaluate the integration of phraseology into contemporary e-materials for learning Slovene in elementary and secondary schools. The materials included in the analysis were designed within various projects. Regarding the curriculum, the subject areas will include contents (e. g. collocations, phrases and/or proverbs), ways of integrating the analyzed material (discussions within a wider content, independent approach, direct or indirect integration), and a typology of assignments with phraseological content (complementing, selecting, connecting, inserting, marking, correcting, etc.). We will also present phraseological topics included in the e-environment for teaching Slovene which is currently being prepared within the project *Slovenščina na dlani* (2017-2021) at the University of Maribor. As e-materials phrasemes will be presented in the so called platform of knowledge based on the dictionary-grammatical description of phraseological units which will be used for exercises and assignments. As an integral part of the e-materials, phraseology will be included and analyzed on the premise that it has a great potential and can be an effective motivational learning tool. When preparing e-materials, we will also consider that with the help of an appropriate graphic support phrasemes can also be used a toll for encouraging feedback when solving various (grammatical and spelling) assignments, e.g. *to imaš v malem prstu, odgovor si stresel iz rokava, zadel si željico na glavico*.

Igraje v pisani svet frazeologije

V prispevku bom predstavila nekaj konkretnih predlogov, kako lahko frazeologijo na igriv in obenem didaktičen način vključimo v pedagoški proces. V frazeodidaktičnem učnem procesu razlikujemo več stopenj usvajanja frazeologije: prepoznavanje, razumevanje, utrjevanje in rabo frazeoloških enot. Učenje preko igre uvrščamo v stopnjo utrjevanja. Z zanimivimi igrami lahko vplivamo na boljšo zapomnitev pri utrjevanju nove snovi. Pri pripravi učnih vsebin s poudarkom na frazeoloških enotah, ki jih želimo preverjati in utrjevati preko igre, smo se osredotočili na dva pristopa: (a) aktiviranje logičnega in ustvarjalnega mišljenja s povezovanjem leve in desne strani možganov ter (b) uporabo spominske tehnike (mnemonike) z oblikovanjem asociacij. Osnova za pripravo gradiva temelji na izboru frazemov iz mladinskih del slovenskega pisatelja Slavka Pregla. Njegova realistična prozna dela smo izbrali zato, ker opisuje teme iz vsakdanjega življenja, uporablja jezik mladostnikov in v svoja besedila vnaša humor ter ironijo tudi s pomočjo frazeoloških enot, ki mladim bralcem niso neznane oziroma lahko njihov pomen prepoznavajo s pomočjo sobesedila.

Mit Spiel und Spaß in die bunte Welt der Phraseologie

In meinem Beitrag werde ich praktische Unterrichtsvorschläge präsentieren, mit denen man Phraseologie spielend und zugleich nach didaktischen Prinzipien in den Unterricht integrieren kann. In der phraseodidaktischen Forschung werden mehrere Stufen im Erwerb von Phrasemen unterschieden: das Erkennen, das Verstehen, das Festigen und das Verwenden von phraseologischen Einheiten. Das Lernen durch Spielen wird zur Festigungsphase gerechnet. Interessante spielpädagogische Methoden können zu besseren Resultaten beim Memorieren und Festigen neuer Lerninhalte führen. Beim Vorbereiten der Lerninhalte mit phraseologischen Einheiten stellten wir zwei Ansätze in den Vordergrund: (a) das Aktivieren des logischen und kreativen Denkens mit dem Verbinden der linken und der rechten Hirnhälfte sowie (b) das Anwenden der mnemotechnischen Assoziationstechnik zur Steigerung der Merkfähigkeit. Die phraseologische Basis für die Vorbereitung der Unterrichtseinheiten bilden Phraseme aus den Jugendromanen des slowenischen Schriftstellers Slavko Pregl. Seine realistischen Prosawerke eignen sich für unsere Untersuchung, weil in seinen Werken Themen aus dem Alltag mit jugendsprachlichen Elementen beschrieben werden und beim Konstituieren der humorvollen und ironischen Ausdrucksweise auch phraseologische Einheiten eine wichtige Rolle spielen, die den jungen Lesern nicht unbekannt sind oder ihre Bedeutung anhand des Kontextes erschlossen werden können.

Katerina Veljanovska

Biljana Mirchevska-Bosheva

Фразеологијата во учебниците по македонски јазик за странци

При усвојувањето на странските јазици посебно место има и совладувањето на фразеологијата на јазикот што се изучува. Препознавањето и разбирањето на затврдените зборовни состави, но и нивната употреба во комуникацијата сведочи за степенот на познавање на странскиот јазик. Токму поради тоа, авторите на учебниците за странски јазици, најчесто поаѓајќи од својата интуиција, посветуваат повеќе или помалку внимание на изборот и обемот на фразеолошкиот материјал неопходен за комуникација на конкретното ниво на познавање на јазикот. Ова беше поттик да се направи анализа на застапеноста на фразеологијата во учебниците по македонски јазик за странци како во постарите, така и во најновите изданија. Предмет на анализа ќе бидат изданијата на Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура, како и изданијата на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје кои се поделени на три рамништа: почетно, средно и напредното.

Phraseology in the Macedonian Language textbooks for foreigners

Phraseology has an important role in learning foreign languages. Recognizing and understanding the phrasemes and their use in the communication testifies the level of knowledge of foreign language. The authors of the foreign language textbooks, mostly lead by their intuition, dedicate more or less attention on the phraseological material necessary for communication for that particular level of knowledge (elementary, intermediate, advanced). This article analyzes the presence of the phraseological expressions in the Macedonian language textbooks for foreigners. Subject of analysis will be all the books published by International seminar for Macedonian language, literature and culture, as well as the books published by the „Blaze Koneski“ Faculty of philology in Skopje.

Frazemi – prevoditeljski kamen spoticanja

Prevođenje ustaljenih desemantiziranih sveza jedan je od najzahtjevnijih zadataka svakoga prevoditelja. Potraga za ekvivalentnim frazemom potraga je za najboljim mogućim prijevodnim rješenjem, ali ne rezultira uvijek i prijevodom frazema J1 frazemom J2 budući da značajan broj frazema nije moguće „zamijeniti” ekvivalentnom frazeološkom jedinicom ni njegovim približnikom. U izlaganju će se predstaviti tehnike prevođenja frazema i opisati postupci „preslikavanja” frazema J1 u J2. Prikupljena građa obuhvaća hrvatske frazeme u književnom prijevodu na poljski jezik te poljske frazeme u književnom prijevodu na hrvatski jezik. Posebna će se pozornost usmjeriti na kulturološki obilježene frazeme, desemantizirane jedinice koje odražavaju različite realije svojstvene dvama odabranim jezičnim i kulturnim kontekstima.

Phrasemes – a translator's stumbling block

Translating conventional desemanticized relations between language units is one of the most challenging tasks for every translator. The search for an equivalent phraseme is the search for best translation solutions, but it does not always result with the translation of phraseme in L1 with a phraseme in L2 since a significant number of phrasemes cannot be replaced with an equivalent or approximate phraseological unit. This presentation will show techniques of phraseme translation and describe procedures of mapping L1 phrasemes to L2. The data encompasses Croatian phrasemes in literary translations to Polish and Polish phrasemes in literary translations to Croatian. Special attention will be given to culturologically marked phrasemes, desemanticized units which reflect different realities characteristic to the two selected language and cultural contexts.

Tatjana Vučajnk

Emmerich Kelih

Z besedami na jeziku (Problem izbora frazemov za dvojezični Slovensko-nemški tematski slovar: osnovno in razširjeno besedišče)

V prispevku avtorja predstavljata izbor in načine podajanja frazemov, ki sta jih vključila v dvojezični Slovensko-nemški tematski slovar: osnovno in razširjeno besedišče, Grund- und Aufbauwortschatz Slowenisch-Deutsch; slovar je namenjen nemško govorečemu odraslemu, ki se slovenščine uči kot drugega ali tujega jezika. Sporazumevalna zmožnost je že na osnovni ravni omejena, če učeči ne pozna določene količine frekventnih in uporabnih frazemov. Pri frazemih, ki sta jih vključila, sta upoštevala rabo frazemov ob določenem tematskem polju, iztočnici, njegovo strukturo in pomen frazema ter navedla primer običajne rabe. Avtorja pojmujeta frazeme s psiholingvističnega vidika, kjer so definirani kot reproducirane enote, niso produktivni, ter hkrati pripadajo avtomatizmu v procesu jezikovne produkcije. Frazemi so tako v spominu zastopani kot zaključene narejene celote, skratka dolge besede, ki pri samem razumevanju niso prepoznane v dobesednem pomenu, ampak kar direktno v frazeološkem pomenu. Zlasti pri sestavljanju slovarja je treba upoštevati različne stopnje ustreznosti med slovenskimi in nemškimi frazemi. V primeru ustreznosti 1:1 v obliki in pomenu posebna označitev v slovarju ni potrebna, medtem ko je manjkajoče ustreznosti potrebno izpostaviti. Na podlagi bogatega zbranega gradiva bodo predstavljeni osnovni tipi neustreznosti.

Wörter auf der Zunge (Auswahl von Phrasemen für ein zweisprachiges Slowenisch-Deutsches thematisches Wörterbuch: Grund- und Aufbauwortschatz)

Im Beitrag werden die Auswahlkriterien und die Form der Darstellung von Phrasemen, die bei der Erstellung eines von den Autoren erstellten zweisprachigen thematischen Slowenisch-Deutschen Wörterbuches: Grund-und Aufbauwortschatz angewandt wurden, vorgestellt. Das Wörterbuch ist für Erwachsene konzipiert, die Slowenisch als L2- bzw. generell als Fremdsprache erwerben wollen. Die kommunikative Kompetenz ist bereits auf einer Grundstufe eingeschränkt, sofern nicht eine bestimmte Anzahl von frequenten bzw. bekannten Phrasemen bekannt ist. Daher wurde bei der Erstellung des Wörterbuches vor allem die Frequenz von Phrasemen berücksichtigt, insbesondere unter Berücksichtigung der jeweiligen lexikalisch-semantischen Untergruppe. Darüber ist bei jedem Phrasem eine entsprechender Verwendungskontext anzugeben. Geht man davon aus, dass Phraseme aus psycholinguistischer Sicht als reproduzierte und unproduktive Einheiten anzusehen sind ist im Kontext der zweisprachigen Lexikographie in besonderer Weise auf fehlende Äquivalenzen zwischen den slowenischen und deutschen Phrasemen zu achten. Die fehlende Äquivalenz ist darüber hinaus als graduiertes Phänomen aufzufassen. Bei der Erstellung des Wörterbuches – und dies wird im Vortrag im Detail vorzustellen sein – wird auf fehlende 1:1 Äquivalenzen näher einzugehen sein, die auch aus fremdsprachdidaktischer Sicht eine Herausforderung darstellen.

